LUMEA '90

ALMANAH

DEŞTEAPTĂ-TE, ROMÂNE!

Deşteaptă-te române, din somnul cel de moarte,
În care te-adinciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croieşte-ţi altă soarte
La care să se-nchine şi cruzii tăi duşmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi în lume,
Că-n aste mîini mai curge un sînge de roman
Şi că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume,
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviţi măreţe umbre: Mihai, Ştefan, Corvine
Româna naţiune, ai voştri strănepoţi,
Cu braţele armate, cu focul vostru-n vine
„Viaţă-n libertate ori moarte!" strigăm toţi.

Să ne aducem, totdeauna, aminte

Anii '80 s-au sfîrșit în România cu cel mai minunat Crăciun pe care l-am avut noi, generațiile postbelice, uimitor, încîntător și sperat în adîncul ființelor noastre aboxite de atîta martiriu. Alungarea tiranilor și prăbușirea structurilor unui regim despotic ce nu avea nimic comun cu aspirațiile neamului au fost însoțite de o descătușare formidabilă a energiilor. Valul de mînie populară a dovedit că există o demnitate națională pe care n-o poate fura nici un tiran. Unitatea poporului n-a putut fi zdrobită de anii de imobilism și închistare, de pecetea inculturii cocoțate pe treapta cea mai înaltă, de politica de dezbinare națională, o politică absurdă și conservatoare în fapt, contrară intereselor națiunii. România a revenit peste noapte în pas cu vremea, mulțumită generației tinere care n-a mai suportat minciuna și care a și dat martirii în dezlănțuirea măcelului terorist stîrnit de toate acele lichele și lichei ai despotului, clică aroganță și zfidătoare a legilor sfinte. Țara întreagă și-a ținut respirația și s-a împotrivit represiunii. Lucrurile nu se mai puteau, nu se mai pot întoarce. Clipa eliberării este urmată de bucuria imposibil de surprins în cuvinte a libertății, a vieții într-o țară liberă cu adevărat și de care cu adevărat ne mîndrim, cum au făcut-o moșii noștri din veac. Eroi au fost, eroi sînt încă.

Vor urma greutăți mari, probleme imense de soluționat, repunerea economiei pe picioare, pe baze cu adevărat economice, învățarea democrației și a vieții parlamentare, inițierea dialogului și a respectului opiniei celuilalt, reconcilierea națională — toate îndatoriri fără a căror împlinire Revoluția din 22 Decembrie își pierde sensul.

Almanahul nostru era practic gata de tipar în clipa Revoluției. De aceea, în parte el mai este tributar unei concepții ușor depășite. Întreaga secvență care urmează am pregătit-o în primele zile ale acestui an, în febra care ne-a cuprins pe toți, cu dorința de a ilustra

momente ale acestui superb act al eliberării. Ne-au lipsit unele imagini semnificative, şi sperăm că cititorii noştri vor înţelege. Toate aşezările ţării au participat, într-o formă sau alta, la acest moment, dar unele oraşe au plătit un tribut mai mare de sînge — Timişoara, Bucureşti, Sibiu, Braşov. Din păcate, nu am avut nici o imagine de la cele întîmplate la Sibiu sau Braşov. Revoluţia din 22 decembrie a fost însă a noastră a tuturor, indiferent unde s-au dat lupte, martirii sînt ai noştri ai tuturor şi îi vom plînge şi le vom preacinsti memoria totdeauna. Lacrima, gîndul nostru le va însoţi drumul în nefiinţă, mîngîierea noastră se va îndrepta spre mamele, soţiile, fiicele rămase nemîngîiate.

Pentru toţi aceştia, avem datoria să ne purificăm şi să apărăm idealurile unei Revoluţii pe care ar fi gîndit-o la fel şi cei adunaţi pe cîmpul de la Alba Iulia, şi cei înfrîţi în faţa redutei de la Rahova, şi cei strînşi pe cîmpul de la Islaz, şi toţi cei din veac care îşi iubesc ogorul să-şi apere ţara, la prima chemare. Scumpă Românie, asta îţi doresc!...

■

Vă prezentăm, pe parcursul cîtorva pagini, fotografii document grăitoare, prin ele însele, din zilele fierbinţi ale revoluţiei.

COPIII NOSTRI
VOR FI
LIBERI

Varsovia, dovezi ale solidarității cu poporul român

La Chișinău - lumînări și rugăciuni pentru sufletele românilor căzuți de gloanțele terorii ceaușiste

In Hong Kong un chinez aduce un omagiu victimelor dictaturii

Primele ajutoare din Ungaria la punctul de frontiera Nagylak

Secretariatul Organizației mondiale

Instituția secretariatului internațional de la origini pînă în prezent (III)*

...În 1639, doi coloniști englezi, George Holmes și Thomas Hall, au deschis aici o plantație de tutun cunoscută sub denumirea de golful Broasca Țestoasă...

Vocea pricută, desfășurînd firul întîmplărilor, aparține unei tinere în uniformă albastru-marin. Privești prin peretele de sticlă. Nici urmă de plantație de tutun sau fermă. Pe retină se înfățișează doar linia frîntă a zgîrie-norilor și scurgerea lenașă a vapoarelor oceanice spre puzderia de cheiuri de pe East River. A dispărut și arborele de care a fost spînzurat, în timpul războiului american de independență, Nathan Hale, viteazul cercetaș al generalului George Washington. Legenda îi atribuie acestei ultime cuvinte: „Singurul meu regret este că am numai o singură viață care să o dau țării mele". E încă o filă ținută de memoria istoriei. Vizitatorii — și sînt trei mii care se perindă zilnic — ascultă politicos introducerea ghidului. Dar nu pentru ea au venit să petrecă aici o oră, cît durează un tur la cartierul general din New York al Națiunilor Unite. Ei vor să vadă „diplomația pe viu". Nu de puține ori, această fascinantă curiozitate le este deplin satisfăcută în contrast cu liniile arhitectonice ultramoderne, cu statut de extrateritorialitate,** din inima „capitalei nîncoronate" a Statelor Unite.

De obicei, ghidul își începe explicațiile în fața unei machete care cu toată mărimea ei, cu greu poate reda vastitatea ansamblului sediului ONU: clădirea de marmură a Adunării Generale, paralelipipedul de sticlă verzuie al Secretariatului, trăsătura de unire dintre ele — clădirea pentru conferințe — și biblioteca. Totul răspîndit pe o suprafață de opt hectare, care înmănunchează o personalitate arhitectonică remarcabilă a civilizației secolului nostru.

Căutarea locului sediului ONU a început imediat după semnarea Cartei la San Francisco. Au fost luate în considerare mai multe locații. S-a propus chiar instalarea cartierului general pe un vapor, care să poată naviga spre diferite puncte ale globului. După ce Greenwich (Connecticut) a refuzat să fie gazda Organizației, un factor care a influențat decizia privind New York-ul a fost oferta de donație a terenurilor pe care s-au înălțat clădirile. Oferta a fost generată de calculele oamenilor de afaceri care se ocupau cu terenurile imobiliare. Marele agent imobiliar William Zeckendorf i-a sugerat lui John D. Rockefeller jr., unuia dintre cei mai bogați proprietari de terenuri din New York, că regenerarea zonei golfului „Broasca Țestoasă" ar aduce enorm valoarea tuturor terenurilor învecinate. Pe atunci, aceste locuri reprezentau un labirint de abatoare, fabrici de bere, case de raport. Rockefeller și-a însușit raționamentul lui Zeckendorf și a oferit ONU suma de opt milioane și jumătate de dolari pentru a cumpăra locul*** Cu trecerea anilor, profeția lui Zeckendorf s-a realizat pe deplin: că stupefiate după piesele, în jurul sediului ONU au apărut noi clădiri pentru birouri și apartamente, „Broasca Țestoasă" devenind una dintre cele mai atractive zone ale insulei Manhattan.

O poziție unică

Frămîntările din organismele ONU pătrund și plesnesc mai ales sub forma unei Niagara de hîrtii. Studii de dimensiunea enciclopediilor, procese-verbale, texte de cuvîntări, rapoarte, sinteze, documente de

---

* Partea I-a în „Lumea '88. Caiet de vacanță" pp. 27—31, 45, partea a doua în „Lumea '89. Almanah", pp. 35—42.

** La 26 iunie 1947, Secretarul general al ONU și Secretarul Departamentului de Stat al SUA au semnat un acord referitor la privilegiile și imunitățile Sediului. Conform acordului, ONU are dreptul să aplice reglementările necesare în perimetrul sediului (vezi L'ONU pour tous, XIX, Huitième edition, Nations Unies, New York, 1968, p.30). Privilegiile și imunitățile funcționarilor ONU, schițate în art. 105 al Cartei Națiunilor Unite, au fost dezvoltate într-o Convenție, la care sînt, în prezent, părți 122 de state. Într-un Raport al Secretarului general al ONU adresat sesiunii a 43-a a Adunării Generale, acoperind perioada 1 iulie 1987 — 30 iunie 1988, se menționa că „autoritățile țării-gazdă, Statele Unite, au supus funcționarilor originari dintr-o serie de țări socialiste europene „la noi restricții vizînd deplasările dincolo de o rază de 25 mile de la Columbus Circle (New York). Secretarul general a prezentat un protest împotriva acestor noi măsuri, indicînd că ele instituie, între funcționarii Secretariatului, o discriminare bazată numai pe naționalitatea lor" (A/C.5/43/18, 4 Noiembrie 1988, p. 5).

*** În iulie 1947, în preajma golfului „Broasca Țestoasă" au început demolările. Piatra fundamentală a clădirilor ONU a fost pusă la 24 octombrie 1949. Ea conținea, simbolic, un exemplar al Cartei Națiunilor Unite. Un an mai tîrziu, funcționarii internaționali au început să se instaleze în zgîrie-norul Secretariatului, iar, în 1952, mai întîi Consiliul de Securitate și, ulterior, Adunarea Generală, s-au întrunit în ședințe plenare în noile clădiri ce le erau destinate.

tot felul ies pe bandă rulantă* „Fenomen pozitiv sau negativ?" se întreba în urmă cu două decenii A. Bolintineanu și Mircea Maliția, și tot ei răspundeau „Oricum este preferabil ca tensiunea internațională să se descarce prin vorbe de elocință în sălile de conferințe decît pe cîmpul de luptă" În același sens răspundea detractorilor ONU, care o declară „templul cuvîntului și neființei birocratice" ambasadorul canadian Stephan Lewis „mai bine să existe bătăi cu cuvinte decît cu arme" Un volum de îndrumar cu activitatea ONU, editat de Departamentul de Informații Publice, apreciază că „activitatea Secretariatului este tot atît de variată, ca și lista problemelor abordate de Națiunile Unite. Ea include administrarea operațiunilor de menținere a păcii organizarea Conferințelor internaționale pe probleme ce preocupă omenirea urmărirea tendințelor economice și sociale mondiale pregătirea de studii privind astfel de subiecte, ca drepturile omului dezmembrarea și dezvoltarea reducerea cuvintărilor, a documentelor și furnizarea celor mai diverse căi și mijloace de informare ale lumii, a știrilor despre Națiunile Unite" (Basic Facts about the United Nations, U.N., New York, 1987, p. 13).

În alți mii ani, la sesiunile Adunării Generale a ONU — inclusiv cea care începută la 19 septembrie 1989 nu fost nepusă pe agendă punctele „Probleme de personal" și „Criză financiară ONU". În legătură cu prima temă evocată Secretarul general a prezentat anual, un raport privind componența Secretariatului la 30 iunie 1988 (conform A/43/659, 10 October 1988) Secretariatul cuprindea 11534 persoane* Acest număr reflecta o reducere de peste 13% a întregului existent în 1985. Un alt document, remis aceleiași sesiuni a Adunării Generale de Secretarul general și prezentînd punctele de vedere ale personalului Secretariatului, nota: „Organizația Națiunilor Unite traversează, în prezent, una dintre crizele cele mai întunecate din cei 43 de ani de existență. Această criză a fost precedată de alcătuirea consecințele macarthyismului [illegible] anilor 50 [illegible] interferențe politice [illegible] imposibilitatea unor secretari [illegible] Organizația [illegible] mai rele [illegible] neajunsuri [illegible] nesatisfăcătoare [illegible] nesatisfăcătoare" (A/C.5/43/27, 31 octombrie 1988) Aceste constatări nu pot umbri faptul că, în paralel și în pofida eforturilor cu care a fost confruntată, Organizația Națiunilor Unite a devenit un instrument indispensabil în afirmarea păcii, securității și cooperării internaționale. Încă U Thant sublinia: „Organizația Națiunilor Unite nu este un guvern mondial și Adunarea Generală nu este o cameră legislativă cu legiferează pentru lume. Ea este, într-un sens, un Parlament al umanității, această Adunare pentru că permite țărilor mici să și celor mari, să-și [illegible] pe picior de egalitate, vocile, și această [illegible] [illegible] cuvîntul. Pe lîngă [illegible] De ce nu este o cameră legislativă mondială [illegible] cu dreptul de a vota legi care ar avea valoare obligatorie pentru toate statele; rezoluțiile sale sînt mai curînd recomandări decît legi. Dar disponibilitatea statelor se protejează la diplomația multilaterală diplomație care nu există atîndată. Pe măsură ce ea reunește an de an, mai mulți membri și devine universalitate, statele care o ocolesc găsesc mereu de a se întreține cu toate celelalte țări din lume în același timp, căile normale ale diplomației bilaterale nu permit.

Poziția unică a Organizației Națiunilor Unite decurge din faptul că este un amestec de diplomație deschisă publică și de convorbiri confidențiale și negocieri, între mare diversitatea de probleme dintre care unele pot avea un caracter explozibil și chiar concurențe. Desfășurarea plenarelor Adunării Generale este urmărită de televiziune de comentatori de radio de fotoreporteri din birouri speciale, iar de ziariști din loja ce le este rezervată. Pentru necunoscătorii sensului activității rămîne adeseori indescifrabil. Mi-aduc aminte că, în urmă cu două decenii, circula o anecdotă despre un vizitator care dorise nespărat să urmărească dezbaterea dintr-unul din Comitetele ei încheierea pedinței a remarcat: „Încă sînt confuz, dar la un nivel mai înalt" La această situație contribuie și limba de lemn folosită delegați, argumentînd mereu mirabil dacă să se le „confirme" o rezoluție anterioară și se „deplîngă" o și se „regrete" ori să se „condamne" o acțiune prezentă. Un bâjbîi public este codificat și numai celor familiarizați li se dezvăluie sensul corect: „în timp ce avem un profund respect pentru distinsul delegat al [illegible] care și-a exprimat punctele de vedere cu inteligență și convingere trebuie să subliniez [illegible] semnifică nu sînt de acord „Propunerea este foarte interesantă dar trebuie să evităm dublarea activității [illegible] organizații" este egal „propunerea nu aparține acestei organizații".

De fapt la ONU, ai adeseori impresia că ai de-a face cu două persoane în același timp. Una — cea oficială — își desfășoară în sălile de ședințe, strălucind în cursul desfășurării între 2000—3000 diplomați. Are ordine de zi, președinte, electronică, care anunță începerea sau încheierea pedinței și votarea unei hotărîri. Orice cuvînt rostit este captat de microfoane înregistrat pe bandă magnetică și dactilografiat cu mașina sau manual, transcris în procese verbale. În diplomația multilaterală „se joacă pe bîlbîite cu toate mușchii adversar" observă Valentin Lipatti, „pățit o întîmplare despre arta negocierii" și opina că „multilateralul" este „un om de texte, el trebuie să știe să redacteze bine într-o limbă de circulație internațională, trebuie să cunoască fără greș procedurile după care se conduc reuniunile la care participă, căci, de cele mai multe ori bătăliile de procedură sînt bătălii pentru care trebuie să le cîștige. Trebuie să aibă prezență de spirit, să poată mînui cuvîntul în mod eficient. El acționează în funcție de toți partenerii pe care îi

---

* În 1970 „producția de hîrtie" exprimată a Secretariatului era de un milion de pagini pe an în 1985 ea ajunsese la un milion de pagini pe zi.

** Din punctul de vedere al „pe viitor" și muncitorilor remarcă unui raport al Secretarului general „există și alte persoane echivalente funcționarilor care au calitatea de [illegible] [illegible] [illegible] de exemplu observatori [illegible] la [illegible] (A/C.5/43/18, 4 Noiembrie 1988)

*** De la numele senatorului republican Joseph R. McCarthy care începînd cu anul 1950 — 1954 a declanșat în Statele Unite o [illegible] „vînătoare de vrăjitoare" cu [illegible] anticomunismului „McCarthyismul" [illegible] în memoriile sale președintele D. D. Eisenhower [illegible] [illegible] [illegible]

are în față și nu numai de unul singur. Jocul lui poate fi mai frag[illegible] și în tot cazul, mai complicat...” Oricum, la ONU dat fiind natura dublă a activității — publică și secretă —, reprezentantul ideal ar trebui să îmbine abilitatea diplomatică tradițională cu cea a unui bun politician să știe să se descurce în cele mai delicate negocieri și să fie un factor potrivit și credibil de apărut pe ecranul televizoarelor când e cuvântul și despre el impresia asupra publicului poate fi mai importantă decât asupra colegilor săi. Sociabilitatea este de asemenea o calitate indispensabilă nenumăratele recepții având și ele o obligație pentru a menține și dezvolta contacte iar absențele nu numai că pot fi interpretate de gazdă ca o insultă dar pot provoca pierderea unui vot la o rezoluție importantă.

Desfășurarea celei de a „sesiuni” nu este consemnată în nici un document public. Ea are drept cadru sălile de delegați ale căror dimensiuni restrânse și prin aceasta conștiente de la mai mici până la cele mai spațioase depășesc de regulă cu mult ceea ce cuprinde analele diplomatice. Implicații de a doua „sesiuni” de asemenea asupra lucrărilor oficiale, a vieții internaționale a relațiilor bilaterale. După calculele făcute la începutul anilor 70, profesorul american Chadwick F. Alger arăta că numai o optime din statele existente aveau reprezentanți diplomatici în fiecare din cele patru mari capitale ale lumii, dar jumătate dintre ele erau membre sau aveau legături cu Organizația mondială. Astfel această furnizează posibilități directe de comunicare bilaterală și de negociere, fie că au sau nu relații diplomatice oficiale.

Locul preferat al acestor contacte este „Salonul delegaților” în jurul barului, și mesuțelor joase, și nenumăratelor telefoane, întâlnești, de dimineața până noaptea târziu, delegați consumând experți discutând aprins sau calm, sondând opinii sau purtând. Acestui loc i se acordă, adesea, o importanță mai mare chiar decât sălilor de ședință. Semnificativ poate fi cine cu cine discută. Semnificativ poate fi cine lipsește dacă nu cumva este vorba de o persoană importantă, care se află angajată într-o negociere decât în sălile sau în vreuna din clădirile numeroaselor misiuni permanente de pe lângă ONU. Pentru cunoscătorii sediului ONU, marele avantaj, al celei de-a doua „sesiuni” este tocmai caracterul neoficial, faptul că în general furnizează adăpost pentru convorbiri discrete, fiind un loc ideal atât pentru adepții cu precădere lui Richelieu de „a duce negocieri permanente” dar și pentru cei ai căror șef politic britanic din perioada interbelică Alfred Duff Cooper „Toate negocierile fie că se referă la vânzarea unui câine sau la o propunere de mărire a trebuie desfășurate pe o bază confidențială”

Funcția principală a diplomației multilaterale* constituie, în concepția bunului cunoscător al scenei și culiselor ONU care era U Thant, conformă cu misiunea ca și o propunere fiind în considerarea epocii „Timpurile pe care le trăim sînt de grea încercare. Din toate părțile percepem evenimente de rău augur o stare precară și nu încă n-am descoperit cum să le facem mai puțin periculoase. Noi avem ca o echipă de dezamorsare care știe primejdia mecanismul îl studiază tic tacul și mai ales pasta explozivă. Zilele începea mai devreme pentru el la ora 6,30, primele minute fiind rezervate meditației unui micul dejun citea ziarele și vorbea la telefon cu biroul. La ora 9 părăsea casa acoperită cu edera din apropierea fluviului Hudson în care, unea River de la o distanță cu newyorkez Bronx. Era limuzina sa neagră, până la ora 11. O singură dată a părăsit biroul mai devreme când a aflat a cunoscutului său student la Rangoon decedase într-un accident de mașină. Șeful său de cabinet care îl știa de mult, pe U Thant la fiul lui a putut auzi murmurând „O este mea soție”. A doua zi programul a fost întrerupt. Când revenea noaptea acasă se îmbrăca în kimono și discuta cu soția sa cina împreună cu ea și cu apoi se retrăgea în birou pentru a citi. Activitatea în „cel mai fenomen mondial” cum denumise U Thant Organizația Națiunilor Unite a luat sfârșit brusc la începutul anului 1964 fiind internat pentru două săptămâni cu ulcer stomacal. Soția sa care nu vorbea engleza spera că la întoarcerea mai târziu va putea trăi în Birmania.

În ultimul an al mandatului U Thant persona a început să lase dubii asupra dorinței de a fi numit pentru un nou termen. El își manifesta tot mai des neputința în fața de extrem de incerată creștere a programelor Națiunilor Unite consacrate dezvoltării economice față de absența unor progrese de substanță spre dezarmare de lipsa unui consens în privința „operațiunilor de menținere a păcii” și a finanțării lor. Obstrucția prin care Republica Populară Chineză era menținută în afara Organizației Națiunilor Unite erau un alt motiv de frustrare pentru U Thant. Dar există puține îndoieli că dezamăgirea sa cea mai puternică a fost războiul din Vietnam, violența cu care se desfășura, folosirea napalmului în cursul bombardamentelor aeriene asupra populației civile. U Thant nu numai că a fost de la început împotriva acestui război dar din 1964 a întreprins numeroase demersuri personale și confidențiale pentru limitarea escaladării conflictului care vicia încă atmosfera internațională și pentru căutarea unei soluții la masa negocierilor. Adresându-se ziariștilor la 24 februarie 1965 U Thant spunea „Sînt sigur că, dacă marele popor al Statelor Unite ar cunoaște realitățile faptelor și tot ceea ce se află în spatele evenimentelor și căror teatru este Vietnamul, nu ar fi de acord cu mine că este nimic să continue vărsarea de sânge. Și ar fi de acord cu mine că numai prin dialog și negocieri politice și diplomatice vom crea condițiile care vor permite Statelor Unite de a-și retrage cu grație trupele din această regiune a lumii”. U Thant era evident preocupat că „în timp de război și ostilități, după cum știți prima victimă este întotdeauna adevărul”. Dacă în aprilie 1965 erau 50 000 de soldați americani în Vietnam în iulie același an președintele L.B. Johnson a autorizat trimiterea a încă 150000. Constatând că în problema vietnameză ONU este „redusă la neputință” U Thant nu este dispus totuși să „renunțe la găsirea unei soluții pașnice și juste” afirmând la 12 mai 1966 „În decizia mea și actele mele trebuie să mă călăuzesc după deciziile statelor membre, în special după cele ale membrilor pu-

* Actualul Secretar general, Javier Perez de Cuellar consideră a stabili o adecvată diferență politică pe de o parte, în sarcina ce cuprinde o inițiativă de la multilateralism și la responsabilitățile care unele state membre și unor programe și agenții. (Report of the Secretary General on the Work of Organization, 1987, p. 21)

** Imperiu mitic tradițional birmanez, un fel de fuga lungă purtată de bărbați și femei

[illegible] Totuși dacă ONU nu poate juca un rol prea important în Vietnam, am încercat [illegible] o perioadă după cum o știți să fac de trei ani [illegible] ce este în puterea mea în vederea unui reglementări [illegible] pacifice a problemei". La 1 septembrie acest an U Thant a adresat Consiliului de Securitate și tuturor reprezentanților permanenți la ONU o scrisoare în care le anunța că nu va fi disponibil pentru a doua oară în calitate de Secretar general la 19 septembrie. În ajunul deschiderii sesiunii a XX-a a Adunării Generale pe a cărei agendă provizorie se afla și punctul privitor la Secretarul general al Națiunilor Unite, U Thant a declarat la o conferință de presă: „Pentru a fi sincer, am resimțit cât mai numeroase dificultăți, în exercitarea unei funcții de secretar general atât timp cât nu fac parte din rândul celor ce aleg". Secretarul general nu trebuie să fie decât un administrator sau, altfel spus, o ființă notabilă. Cum am mai afirmat-o de atâtea ori, Secretarul general trebuie nu numai să administreze, ci și să inițieze acțiunile necesare în domeniile politic și diplomatic. Aceste inițiative politice și diplomatice constituie, după opinia mea, un element esențial al funcțiunilor sale". Cu acest prilej, U Thant s-a declarat de acord să rămână în post după 3 noiembrie 1964 [illegible] își expira mandatul, până la încheierea sesiunii. Deja atunci nu-și pusese în îndoială că U Thant din motive personale „oricât de politice" vrea să plece, el știa prea bine că mai-marii puterilor nu puteau și nu doreau să se împiedice asupra unui candidat. Într-adevăr, din primul moment, ambasadorii diplomați au și depășit speranța în convingerea pe U Thant să servească un nou mandat. La 29 septembrie, Consiliul de Securitate [illegible] importanți [illegible] Secretarului general [illegible] Organizației Națiunilor Unite și dorința de a [illegible] în cazul că ar dori un nou mandat. La 3 octombrie Consiliul de Securitate a recomandat prelungirea mandatului până la sfârșitul sesiunii. Adunarea Generală a acceptat la 7 noiembrie cele spuse de președintele sesiunii: că „Secretarul general să aibă o decizie până la începerea Organizației Națiunilor Unite". U Thant a răspuns: „Hotărârea mea finală va trebui să țină în considerare o multitudine de elemente pe care le-am menționat în cursul binelegilor, interesele pe termen lung ale Organizației Națiunilor Unite, perspectivele păcii în Asia și în alte locuri ale lumii". Declarația a fost acceptată și ca un semnal al marilor presiuni cu care era [illegible] asupra lui U Thant de a accepta reînnoirea mandatului, dar și ca un indiciu că, dacă ar obține cele ce le va retrage mai cu seamă dacă nu i se va recunoaște dreptul său de a-și pune în publică asupra problemelor politice internaționale și nu se va da curs unor pași concreți pentru reglementarea problemei vietnameze. Poziția lui U Thant a bucurat de aprobarea țărilor mici și mijlocii, cărora le-a reflectat întocmai scrisoarea președintelui Adunării Generale, din 11 noiembrie 1964, care exprima „dorința pe care o are întregul corp al poporului său".

Suspansul a durat până la sfârșitul lunii noiembrie, când după ce marile puteri au hotărât separat să accepte un nou mandat, diplomații au aflat că U Thant a hotărât cu reprezentanții o [illegible] Paraguayului, care, de la 1 decembrie, prezida Consiliul de Securitate, în după-amiaza de 30 noiembrie. Consiliul s-a întrunit într-o ședință oficială și secretă pentru a redacta un apel prin care U Thant să accepte un nou mandat. Deși acest text [illegible] o mostră de formulări diplomatice [illegible] ambiguități pe deplin cunoscute lui U Thant, el speră să fi fost potrivit și candidatului tuturor, inclusiv a marilor puteri, care primea o serie de garanții. Era pentru prima oară în Organizația Națiunilor Unite și în general în istoria organizațiilor internaționale când cazul rămâne unic, când capacitatea diplomatică a unui om folosind la maximum condițiile existente a obținut o asemenea performanță care nu presupune doar un triumf personal în primul rând, au fost blocate divergențele privind rolul protector [illegible] de Cartă și care consolidează rolul Secretarului general în interesul Organizației. La 2 decembrie 1966, înainte de adoptarea [illegible] de recomandare a lui U Thant pentru a doilea mandat de cinci ani, președintele Consiliului de Securitate a dat citire unei declarații, în numele Consiliului, prin care membrii acestuia făceau apel să accepte mandatul și își prezentau [illegible] în [illegible] pe care le-a [illegible] atrăgându-i atenția asupra problemelor fundamentale care confruntă organizația și despre evoluția [illegible] a situației din această regiune a lumii, așa cum a fost ea în declarația din 1 septembrie, cărora li acordă cea mai mare atenție[*] în această Adunare Generală pe [illegible] mai mult, în unanimitate, pe U Thant pentru un nou mandat, cu termen până la 31 decembrie 1971. În prezent se poate observa că acesta a fost apogeul [illegible] momentului culminant al [illegible] se poate [illegible] așa cum a exprimat atunci U Thant, decizia sa nu s-a datorat faptului „că ar fi intervenit vreun element nou în ultimele săptămâni sau vreunei speranțe [illegible] ci mitului datorită [illegible] Organizația Națiunilor Unite trebuie să rămână și să se afirme ca centrul indispensabil de armonizare a eforturilor pe care națiunile le fac pentru a realiza obiectivele noastre comune, că ea va rămâne și se va afirma ca un instrument din ce în ce mai eficace de pace și dezvoltare".

În perioada celui de-al doilea mandat, U Thant s-a consacrat, cu o și mai mare energie promovării — conform unei inspirate formule ce îi aparține — celor trei „D": — Dezarmare, Dezvoltare, Decolonizare, care exprimau principalele priorități pentru acțiunea Organizației Națiunilor Unite, reclamate de noua majoritate, treptat prin afluxul noilor state independente de la începutul anilor 60. Acest interval a coincis cu negocierea [illegible] sub auspiciile Organizației Națiunilor Unite și cu aprilinul acordat prin rezoluțiile ale Adunării Generale a ONU — a *Tratatului cu privire la principiile care guvernează activitatea statelor în spațiul extratmosferic, inclusiv Luna și alte corpuri cerești* (1967), care interzice plasarea de arme nucleare și alte arme de distrugere în masă pe orbită terestră și pe planete sau staționarea lor în Cosmos; *Tratatul de interzicere a armelor nucleare în America Latină* (Tratatul de la Tlatelolco, 1967), *Tratatului de neproliferare a armelor nucleare* (1968), *Tratatului cu privire la interzicerea amplasării de arme nucleare și alte arme de distrugere în masă pe fundul mărilor și oceanelor și în subsolul acestora* (1970), *Convenției cu privire la interzicerea perfecționării, producerii și stocării armelor bacteriologice (biologice) și cu toxine și la distrugerea lor* (1971). În a treia vară a anului 1968, într-un raport adresat ECOSOC Secretarul general al ONU conchidea că „dezar-

[*] În declarația din 1 septembrie U Thant se referise la insolvabilitatea financiară a Organizației, funcționarea căreia [illegible] de mai multe ori pe [illegible] obținerea unor împrumuturi care a ocupat locul principal în [illegible] Națiunilor Unite. Totuși [illegible] Organizația nu a [illegible] încă un [illegible] pe calea progresului în domeniul [illegible] dezarmării.

mares, independent de problemele de tranziție care s-ar putea pune, va aduce avantaje incalculabile tuturor națiunilor"

Deceniul în care U Thant a fost Secretar general a marcat și antrenarea Secretariatului, pe baza mandatului Adunării Generale în elaborarea de studii privind dezarmarea, cerere inițiată de acesta în practica ONU și a căpătat treptat, o tot mai mare amploare în 1967 în urma unei cereri a Adunării Generale Secretarul general a publicat un raport asupra efectelor eventuale ale noilor mijloace de distrugere în masă și a consecințelor pe care ele le-ar putea avea pentru statele atât pe plan economic, cât și pentru securitatea lor, ceea ce a impulsionat și perfecționarea acestor arme. În 1968, Adunarea Generală a cerut pregătirea unui raport asupra armelor chimice și bacteriologice (biologice) și efectelor eventuale ale folosirii lor, care a fost publicat în iunie 1969. În 1969 Adunarea Generală a solicitat ca Secretarul general să se adreseze tuturor statelor membre pentru a furniza date privind stadiile lor științifice în legătură cu preocuparea de control și observare unui Tratat de interzicere a experiențelor subterane cu arme nucleare.

În 1970 România a pus în fața Adunării Generale a ONU chestiunea examinării aprofundate a fenomenului complex al cursei moderne a înarmărilor, sub toate aspectele sale în vederea unei mai bune cunoașteri și a evaluării globale a consecințelor negative ale acestora pe toate planurile și a măsurilor primejdii pe care le generează, a degajării unor concluzii care să ajute la realizarea unor măsuri practice de stăvilire și reducere neîntârziată a acestui competiții irațională. În urma acestei inițiative, Adunarea Generală a cerut Secretarului general să pregătească un raport asupra consecințelor economice și sociale ale cursei înarmărilor și ale cheltuielilor militare. La această sesiune Secretarul general a cerut să formuleze sugestii cu scopul stabilirii de legături între Deceniul Dezarmării și Deceniul Dezvoltării, de a propune măsuri de mobilizare a opiniei publice mondiale în favoarea stabilirii unei legături între dezarmare și dezvoltare și de a intensifica, astfel negocierile pentru realizarea de progrese în vederea dezarmării generale și complete sub control internațional eficace.

Acestea au fost ultimele două probleme în legătură cu care U Thant a fost angajat să acționeze în problemele dezarmării. În preajma încheierii mandatului, el atrăgea, încă o dată, atenția că *înarmările ruinează omenirea, punând sub amenințare existența umană în primejdie*", dar *admițând că va scăpa de catastrofism este o amenințare cancerosă la adresa bunăstării umane*". „A venit desigur timpul — spunea U Thant la 5 mai 1971 — când ființe umane inteligente trebuie să pună în repunerea în ordine priorităților naționale și internaționale, astfel încât să se poată concentrate mai curând spre îmbunătățirea decât spre posibila distrugere a vieții și societății pe această planetă"

Cu energia sa dedicat U Thant aplicării *Declarației cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale* (14 decembrie 1960), al cărei mecanism de realizare a fost stabilit la sesiunea următoare, aceasta care a numit prima oară în unanimitate[*]

În ultima introducere la Raportul anual al Secretarului general asupra activității Organizației (19 septembrie 1971), U Thant constată că de la proclamarea funcției 24 de noi membri s-au alăturat ONU, dar că rămân o sursă de îngrijorare pentru că milioanele de oameni care n-au putut să-și exercite dreptul la autodeterminare în anul anterior. Adunarea Generală a ONU a inițiat un program de acțiune pentru depline aplicare a Declarației adoptată cu zece ani înainte. Colonialismul era caracterizat drept o crimă și se sublinia că popoarele au dreptul de a lupta prin orice mijloace pe care le au la dispoziție împotriva puterilor coloniale, care le înăbușă aspirațiile la libertate și independență. Pentru a sublinia egalitatea acțiunii pe arena Adunarea Generală a decis să invite reprezentanți ai mișcărilor de eliberare națională să participe la organele Națiunilor Unite[**]

Ca exponent al *lumii a treia*, U Thant a depus întregul său posibil ca Organizația și toate mecanismele ei să servească progresului țărilor în curs de dezvoltare, subliniind în permanență că problemele umanitare, economice și politice se întrepătrund atât de intim, încât este aproape imposibil să fie disociate între ele. În deceniul pașnic, însuși sistemul Națiunilor Unite s-a dezvoltat considerabil. Programul alimentar mondial (1963), UNCTAD — Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (1964), PNUD — Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și UNITAR — Institutul Națiunilor Unite pentru Formare și Cercetare (1965), ONUDI — Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (1967) iar, în 1969 s-au pus bazele pentru ceea ce a devenit Fondul Națiunilor Unite pentru Activități în favoarea Populației (UNFPA), în urma unei inițiative din 1969 a lui U Thant, și-a început, în 1973, activitatea Universitatea Națiunilor Unite. Dar atunci când această instituție, a cărei rațiune primordială o concepea în promovarea înțelegerii internaționale atât pe plan politic cât și cultural, U Thant ca o datorie să își aducă aminte — „istoria nu se repetă" —, dispărute din luminile rampei

New-York-ul era cuprins de febra cumpărăturilor și preșcolarilor de Crăciun în ziua de miercuri, 22 decembrie 1971, când cartierul general al ONU se afla pe punctul de a deveni pustiu pentru vreo două săptămâni sărbători de sfârșit de an, când Adunarea Generală cu mare întârziere și chiar după ce limita de timp a programului ei se apropiase a determinat pe noul Secretar general, U Thant, și-a ocupat pentru ultima oară locul la tribună, alături de președintele sesiunii, care, peste câteva minute, avea să anunțe încheierea lucrărilor din acel an. Adresându-se lui U Thant, președintele Adunării Generale Adam Malik (Indonezia) a spus: „Toată lumea vă regretă plecarea dar vă respectă hotărârea". U Thant a răspuns printr-o scurtă alocuțiune, aparent neutră, dar, de fapt, cu „Mie îmi vine într-un moment în care Organizația are multe probleme nerezolvate,.. Doresc să închei spunându-vă „au revoir" în loc de „adio", pentru că sper să mă bucur din nou de prietenia voastră și a colegilor reprezentați aici. Sper să fiu în pace cu mine pentru un timp și atunci, dacă voi avea ocazia, voi folosi răgazul pentru activa propagare a principiilor și scopurilor și prevederilor Cartei ONU, față de care am un sentiment profund de angajare personală"

Hotărârea de a nu mai servi un nou mandat, din anumite circumstanțe, a fost comunicată de U Thant

---

[*] În 1963 Adunarea Generală a ONU a aprobat o listă de 64 de teritorii — printre care 44 de state cu o populație de 67 milioane de oameni — care urmau să fie scoase de sub incidența Declarației. În 30 de ani 1987 figurau 19 teritorii (printre care Namibia) cu o populație de 5 milioane locuitori.

[**] Pe această bază, în decembrie 1973, Adunarea Generală a recunoscut SWAPO ca o mișcare autentică de eliberare a poporului și ulterior ca unicul reprezentant al poporului Namibian. Încă în 1968, Adunarea Generală hotărâse adoptarea oficială a numelui de Namibia

...n 3 la 27 ianuarie 1971. Se credea și poate se și dorea pe rând două ...ții ... permanente ... ce va ... a ... dar ... ...

gândește a cărui nou să fumuleze în sarul orașul pe a sa. acest teritoriu rămâne este [illegible] mieu (22 mai 1968)

Nu există un secret că există două școli de gândire privind [illegible] Organizației Mondiale. Prima școală susține că Națiunile Unite trebuie să fie doar un forum de discuții și [illegible]. A doua pretinde că Națiunile Unite trebuie să devină un adevărat instrument eficient pentru [illegible] internațională și menținerea păcii. Eu aparțin celei de a doua școli. Sînt ferm convins că de dragul păcii și pentru a omenirea să supraviețuiască Națiunile Unite trebuie să devină un instrument mai puternic pentru [illegible] pentru a [illegible] nivelului de trai a popoarelor tuturor țărilor membre, mici sau mari, [illegible] pentru [illegible] sau locale trebuie să [illegible] pentru realizarea acestor obiective (7 mai 1963).

– Dezvoltarea fantastică a mijloacelor de transport și comunicații a redus universul la dimensiunile unui județ într-o astfel de lume, este esențial să subliniem identitatea de interese care ne leagă pe toți împreună și să nu exagerăm problemele care ne divizează, oricît de vaste ar fi aceste probleme, oricît de profunde ar fi aceste diviziuni. Trebuie să ne gîndim la lume ca la o unitate, tot așa cum socotim un oraș sau un județ ai căror locuitori au o completă identitate de interese și, în special, au tot interesul să nu dispară (25 mai 1962).

Omenirea a ajuns la o răspîntie a istoriei, cînd trebuie să ia una din următoarele două decizii: fie ca țările bogate și cele sărace hotărîte și să meargă împreună spre un viitor planificat și prosper, fie hotărîte să meargă separat, pe căile lor proprii, și să se îndrepte spre un viitor neplanificat și haotic. Aceasta sînt cele două alternative (3 iulie 1968).

În fapt după zece ani, în funcția deținută convingerea mea s-a dovedit că Națiunile Unite sînt cel mai bun [illegible] pe care statele pot conspera pentru dezvoltarea și pacea popoarelor lor. Eu [illegible] întreaga fidelitate și toate eforturile spre [illegible] și dezvoltă ca [illegible] Organizația ca un centru armonizator de acțiuni ale națiunilor pentru [illegible] ecopunctul nostru comune și ca un instrument tot mai eficace pentru pace și dezvoltare (19 septembrie 1971).

– Trebuie să trecem de la vorbe la fapte, de la dreptul la obligații, de la interesul egoist la cel mutual. Trebuie să trecem de la pacea parțială la pacea globală (25 octombrie 1970).

– Schimbarea cea mai hotărîtoare, în ultimii 25 de ani, este, poate, schimbarea dimensiunii problemelor mondiale și a [illegible] acestor schimbări. Evenimentele produse în legătură cu populația, tehnologia și păgubirea mediului ne-au arătat că autorii Cartei, poate n-au evitat în mod suficient că progresul științific și tehnologic este cel mai important factor în o astfel de schimbări nu numai în viața semenilor, dar și în echilibrul de forțe în lume. Națiunile Unite, ca o organizație globală, au de jucat un rol vital în controlul acestor noi fenomene de masă, mondiale, al căror mersori, aproape nepunctați. sîntem în prezent. Un sistem de ajutorare a unor [illegible] cum ar fi siguranța vitală ale planetei noastre [illegible] sărăcia și ape reprezintă o necesitate a genului [illegible] de mult recunoscută. Asemenea probleme pot fi eficient abordate numai [illegible] mondială. Pentru a se pune apă în [illegible] resurse incluzînd timpul și efort ca umană s-ar putea să [illegible] nevoile de o nouă și cuprinzătoare evaluare a [illegible] de viață al rasei umane (19 septembrie 1971).

■

După încetarea mandatului de Secretar general U Thant s-a retras la Harrison, o mică localitate rezidențială din vecinătatea New York-ului. Legătura pe care le avusese cu fostul premier U Nu nu era de natură să-i înlesnească revenirea în Birmania, unde fusese ultima oară în 1967. Din 1972, ca membru al unor [illegible] de probleme internaționale „Adlai Stevenson" și a beneficiat de sprijin material în vederea redactării memoriilor. De fapt, prima carte la care a lucrat după cum a mărturisit [illegible] a fost o autobiografie, „așa cum o vedea de la etajul 38 al clădirii ONU". După mărturisirea sa [illegible] povestirea [illegible] ar fi urmat să [illegible] în [illegible] volume.

La 11 noiembrie 1973, U Thant care, excepînd [illegible] și cîțiva apropiați, nu se mai vedea cu nimeni a fost operat de o tumoare [illegible] benignă". În realitate de un cancer al [illegible], în mai 1974, U Thant a achiziționat redactarea cărții sale care avea să apară după patru ani (*View from the UN*, New York, 1978).

Între 21 de noiembrie, a trebuit să fie din nou internat într-un mare spital newyorkez (Harkness Pavilion of Columbia Presbyterian Medical Center), unde fusese operat în anii trecuți și unde după patru zile, la începutul după amiezei a decedat în seara zilei de luni 25 noiembrie 1974 [illegible] ședința Adunării Generale a ONU. Abdulaziz Bouteflika (Algeria) a [illegible] „cea mai pioasă stea a dreptului o pășească îndelungată", și, la capătul unei tuturor [illegible] de omagiu, ședința a fost suspendată.

De miercuri 27 noiembrie la amiază, pentru 24 de ore [illegible] în fața clădirii ONU de la [illegible] Adunării Generale cu [illegible] și Fiat Avery și domina de o pictură murală [illegible] pacea [illegible] în apropierea [illegible] de mii [illegible] s-a [illegible] de unde s-a putut lua rămas bun de la U Thant. Apoi rămășițele sale pămîntești, au fost transportate la Rangoon, reîntîlnindu-se, în cele din urmă, acasă. La 2 decembrie, în Adunarea Generală a avut loc o ședință comemorativă omagiată pe care deschizîndu-o președintele [illegible] a spus: „În cele mai grave momente de criză, U Thant și-a păstrat omenia. Devotamîntul său față de cauza umanității va rămîne un exemplu și o încurajare. În noblețea sa natură a [illegible] cu amărîtele calități ale ființei. El a fost unul dintre acei oameni excepționali care au făcut din acest [illegible] o [illegible] de conduită care impune".

În amintirea celor care l-au cunoscut, U Thant a rămas — așa cum l-a desenat cu cîțiva ani în 1955, după ce îi văzuse la Bandung pe [illegible] și [illegible] francez Arthur Conte — *diplomatul diplomaților*.

dr Eugen Preda

Un [illegible] muzeu [illegible] Tokio, care [illegible] atenției peste 300 de [illegible] din toate [illegible]

1990 - Anul internațional al alfabetizării

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Handicapaţi ai civilizaţiei şi culturii

o înrăutăţire a condiţiei umane din alte puncte de vedere. Iar cei care suferă în primul rînd încălcarea [illegible] cumentul semnalează, cu justificată îngrijorare, că [illegible] 12 luni 500 000 de tinere vlăstare [illegible] sulu dezvoltării în [illegible] ani cele mai sărace [illegible] consacrate sănătăţii [illegible] cate pentru educaţie în agricultura [illegible] ţări în curs de dezvoltare [illegible] şcolară a copiilor între 6 şi 11 ani [illegible] termic rece. Tot din aceste alte [illegible] era 90 de milioane în Asia, 38 de milioane în Africa şi 8 milioane în America Latină.

[illegible] arii, procentul neştiutorilor de carte depinde de nivelul infrastructurii instructiv-educative, de numă[illegible] Nu [illegible] mai evidentă în acele ţări ce se mai slab dezvoltate din punct de vedere economic. De pildă, în Burkina Faso, 91 la sută din populaţie este analfabetă. Guineea, Mali, numărul analfabeţilor depăşeşte 80 la sută, [illegible] aspectul [illegible] 80-90 la sută.

[illegible] de 13 [illegible] de dezvoltare au fost lansate campanii de [illegible] Cuba, [illegible] Vietnam, de [illegible] Nicaragua, [illegible] Etiopia ş.a. [illegible] Pe [illegible] nu ştiam să [illegible] mă luminez [illegible] creator agricol brăzdean – am primit ordin [illegible] să semnez. Nu ştiam să scriu, atunci cel care mi-a adus hîrtiile a semnat el în locul meu. Şi a trebuit să [illegible] Scriu acum că sînt de acord să plec dacă mi se dă [illegible] de bun. Nu mai [illegible] 30 [illegible] de kilometri. Nu ştiu unde sînt aceşti [illegible] Banca Agricolă, nu în altă parte. [illegible] Ştiam să completez hîrtiile cu [illegible] să se întîmple cu zece ani în urmă. Acum ştiu să citesc şi numeni nu o să mă mai poată înşela, deoarece cele scrise rămîn scrise şi nimeni n-o să spună

anceva decît ceea ce este scris. Așa-i bine pentru [illegible] și pentru mine. Încerc acum ceva să c[illegible]

Această sugestivă mărturisire a onorată de Bertrand Schmi[illegible] dar în lucrarea „Revoltații descălților" [illegible] a dintre intuiții c[illegible] [illegible] [illegible] [

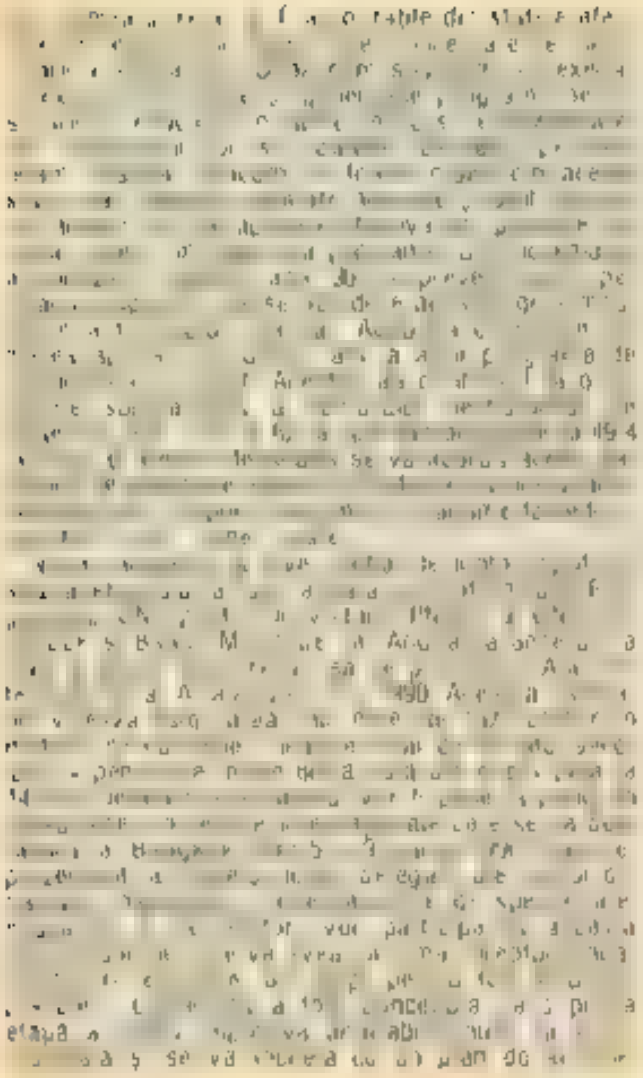

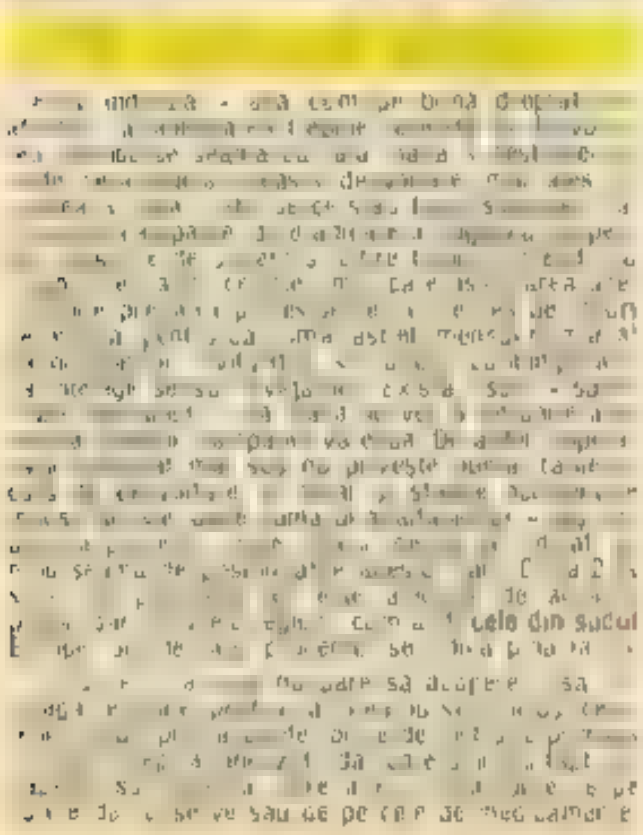

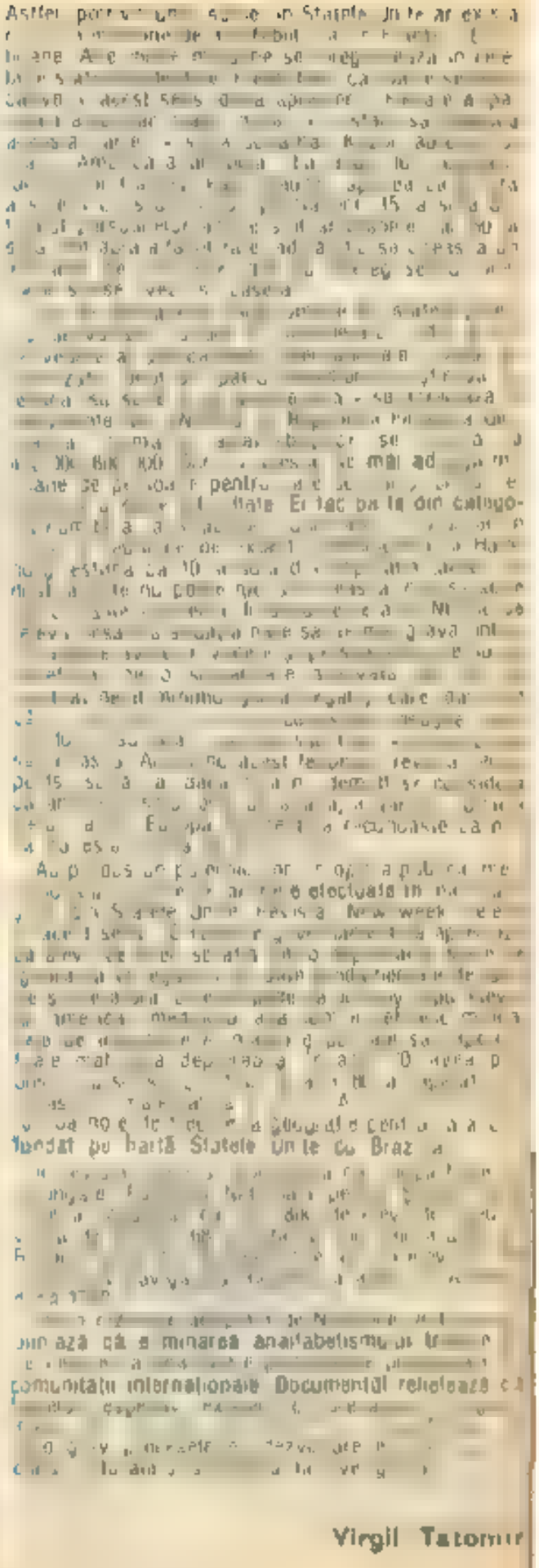

Virgil Tatomir

Viața internațională postbelică a cunoscut o evoluție sinuoasă. Nici nu se stinseseră bine flăcările celui mai puternic conflagrații cunoscute în istoria ce lumea a și fost anunțată în [illegible] întreaga omenire avea să fie sculptată în perioada următoare de către puterile care nu o dată au fost pe punctul de a conduce la declanșarea unui nou război mondial. Perioadele de destindere s-au dovedit a fi de scurtă durată și fragile. Bicuvinte politico-militare în lupta pentru împărțirea și împărțirea sferelor de influență și dominație desfășurată cu mijloace mai mici sau mai mari dar cu permanență în perioada postbelică, au alimentat o continuă atmosferă de neîncredere și suspiciune în relațiile internaționale și o aberantă cursă a înarmărilor care a condus la acumularea unor arsenale de armamente capabile să distrugă de câteva ori întreaga planetă.

Putea lumea postbelică să cunoască și o altă evoluție? Fără îndoială că putea. În ce direcție ar fi putut produce această evoluție? Este o întrebare la care răspunsul lasă mult loc de speculație pornită. Cert este, însă, că ar fi putut fi evitate o seamă de situații pentru care omenirea a plătit din greu și care au generat perioade de gravă încordare și extremă complexitate, așa cum este cea care caracterizează relațiile internaționale în anii 80. Multe din aceste situații ar fi putut să nu aibă loc dacă n-ar fi existat [illegible]. Ne propunem să ilustrăm afirmația cu câteva exemple din istoria politico-diplomatică postbelică.

OCAZII PIERDUTE

[illegible] perspectiv efectul de stăvilire a răs[illegible]
[illegible] Europa [illegible] în Italia [illegible]
[illegible] a [illegible] 1946 a [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] Italia [illegible] să [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] experiențelor nucleare

În 1961 Conferința de la Geneva asupra [illegible] Marea [illegible] de dezacord sistem[illegible] internațional de control. În primăvara anului 1962 [illegible] n Comitetul celor 18 state [illegible] (opt) de la Geneva se conturase un consens [illegible] n tratat privind interzicerea comp[illegible] a [illegible] a ajuns la același impas, [illegible] internaționale a tratatului prin [illegible] a fără rezultat. U.R.S.S. a fost, în cele din urmă, [illegible] spectul pe an Statele Unite și Marea Britanie [illegible] [illegible] [illegible]

Traian Chebeleu

Cîntînd în ploaie

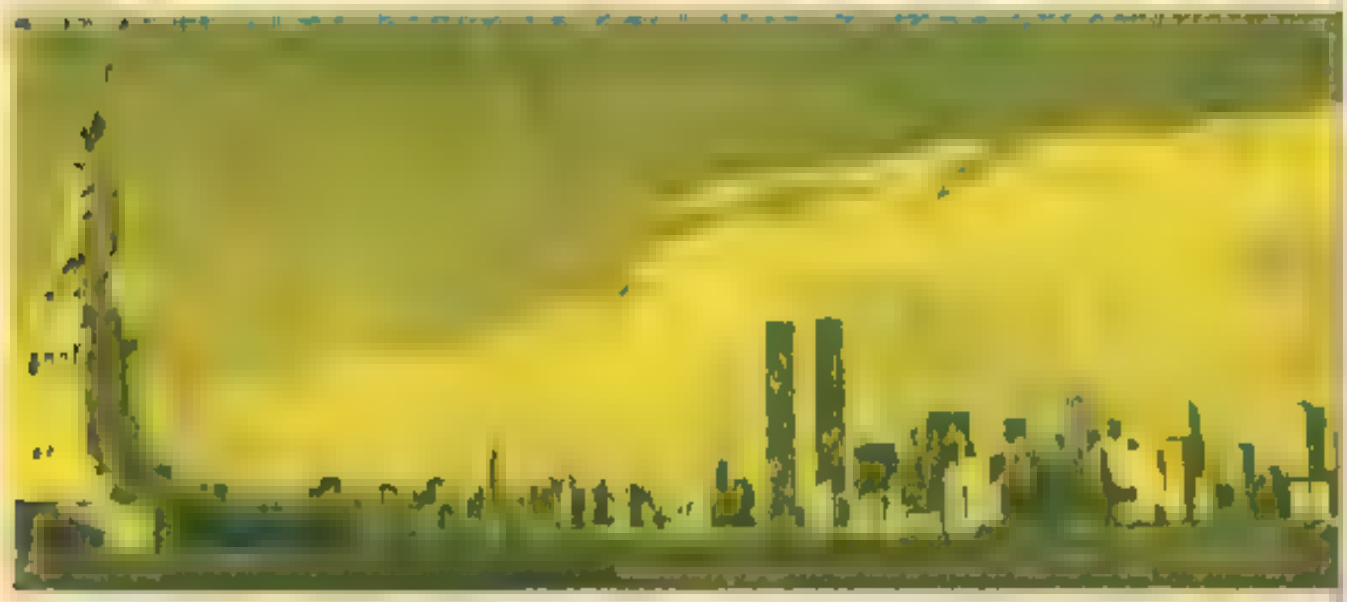

Afară plouă. O revărsare cumplită de apă are loc sub ochii noștri și peste capul nostru. Pesse a lovit la fel. Pio dezlănțuie pe neașteptate cîte o comandă surprinzîndu-te în mijlocul strădaniei și făcîndu-te bucata în cîteva clipe. La primul cheajă cauți din ochi o umbrelă. Acum, orice umbrelă stă de bătută. Drept care noii sosiți la Lincoln Center vor avea mai degrabă grija ajungerii prin vîrtejul lichid sub privoarele înșirate decît să se mai încarce cu o povară în plus — umbrela.

O primă oprire pentru respirație adîncă în fața la New York City Theater. Aici am văzut în două rînduri trupa de balet a lui Balanchine. Acum, Mi-Bă nu mai este. Noi trupa bazată în urmă de el acum pe nu știu unde în turneu. Va reveni la sediu foarte curînd. Scena a fost lăsată liberă pentru artiștii de la New York City Opera. Doar că la cîteva săptămîni de la deschiderea stagiunii stagiunea nu a fost deschisă încă. Retrași sub balustrada din fața intrării monumentalului edificiu cîțiva instrumentiști din orchestra teatrului concurează zgomotos ploaia cu refrene alese la întîmplare. Cei opriți să își șteargă sufletul după fuga prin ploaie sînt acroșați curtenitor și rugați să primească un fluturaș-program. Membri orchestrei teatrului de operă scriu pe hîrtie regretă că a nu se afla acum acolo unde își e locul: în fosă, la

Pe urmele ciclului nou

New York City Opera" pentru a cînta în beneficiul nostru. Frățește. Dar spun în concluzie că am citit deja jumătatea de sezon fără contract. Conducerea teatrului pretinde ca orchestra să își compromită veniturile. Aceasta la rîndul ei consideră că a făcut deja suficiente sacrificii. Membrii săi cîștigă oricum cu un sfert mai puțin decît colegii de la Opera lirică din Chicago și Teatrul de Operă din San Francisco. Și cu 50 la sută mai puțin decît confrații și vecinii de la Metropolitan. Nu se știe cît va înțelegerea și dezgustul ajutorul. Le pare rău și cere pentru noi, dar nu se simte în stare să accepte diminuarea în concluzie a salariilor și așa situate, prin contract sub standardul firesc. Sînteți chemați deci să contactăm pe directorul general Christopher Keene ca și pe alți domni din conducerea companiei a căror adrese ne sînt notate cu scrupulozitate.

La „Metropolitan" în schimb o minunie de bal. Prin ferestrele de catedrală se sparge mereu, torțe și ce domnă horn mențe. Pe scări se lasă ușor spălate cei venți, ma timpurie urcă deja spre sala mare. O asigurare strania. Afară ume speriată de ploaie, prea pe tace grăbiți iritați. Aici în ștea trebuincioasă înainte spectacolu Și candelabrele revărsînd lumină în cascadă. Au fost donate de stat sustrac, cu gîndul la prezența ant hitleriștă americană pe frontur Europei. Sala te surprinde prin pr porții. Parter, plus cinci etaje loje lucrate pe alte 11 rînduri de lacul sălii, în partea cea mai sus. Te întrebi dacă se poate vor în atare condiții de un trasmen cît de cît un ficator care să facă p cei din forul parterului acel ov ment accesibil să z cam, păs mai lor operei situați acolo sus. a gal rie. Întrebarea se naște în ori castru de stil ea an dar se capă p oportu în eternelnes circu stanțe „Metropolitan" e g nă și la acea oferind în compens te un premiu de conservare a t tură. Parterul pare la spectacol nică distanță și unghiuri pe scară capacități de propagare a sunet ți.

Am încercat în zadar un bi „Arda pentru a-l prinde pe Pl Domingo. Nu mi-a reușit nici terț e va de a vedea și pe Ulia pe L ciano Pavarotti în Rigoletto. Pl a venirea Eugeniei Moldovean pentru „Manon Lescaut" mai cî cîteva uni. Mi-am dorit pentru B erma" Sala pînă mare de a ap pe scări la care te așteaptă în um rea lor ieșit orchestre. a la d apoi pie berie de la parter. Te cheam acolo discuri și bănci de care ași ce poartă în memorie voci de ma tat. Tresari numai cînd vezi ce sc pe anvelopele gîndite cu gust. C

...so Ca... G... Rost Videoca... ...după răsuna cu ploaie de aplauze. Iată, de fapt, de lucru în acest colț de cîți... ...pe monitoare este transmisă una din spectacolele afișate în repertoriul stagiunii. Azi la prima lăsîndu-se în încăperea burduțită de ... ...Boema". ... ...Doriso Ranzetti ... ...la Met în această toamnă. ... ...pupitrul ... ...A fost văzut și Carmen ... ...Chicago la Paris ... ...Londra la Torino, în el acest Rodolfo, ...Richard ... ...în acest rol de la Chicago și de pe scena ve... ...New York City Opera Tre... ...bine să cînte astă seară Fiamma Izzo d'Amico. Pesemne că a fost ... ...o pană de ... ...purtînd-o ... ...Kyung Hong în rolul lui Mimi.

... ...vrea să Metropolitan ... ...de punere în cauză ... ...operă. Puneres în ... ...rămîn în ... ...de public ... ...de vară ... ...ei realizează ... ...spectacole ... ...limea să ... ...rezultatul ... ...de muzică de operă ... ...respect. Să ... ...de toamnă că ... ...în această sală ... ...refuză ... ...se deapănă ... ...de varii care ... ...orice ține de om și de ... ...interesează, în pofida ... ...timpului și pe noi și pe toți ... ...gîndesc ca noi.

■

...spectacol de gală a „City Center Theater". ... ...pus în ... ...Martha Graham. ... ...făcut o pregătire prelungită a ... ...în prim plan figura legendară a ... ...atît, aflată în fruntea ... ...Repertoriul ... ...prezentat și el cu ... ...de amănunte ca și ... ...primii pe alții.

City Center are înfățișare de ... ...mai ... ...Arta și ... ...loc de ... ...regăsi ... ...construit în 1923. Fațada ... ...înscrie într-un arc de ... ...cărămidă ... ...grupate arcade ... ...colonete, ferestre ... ...Este ... ...fi demolat prin 1943. ... ...Primarul de atunci ... ...Guardia ... ...văzut aici o posibilitate ... ...bisericilor muzicii. ... ...a apărut ... ...de 3000 de locuri în ... ...de patru decenii ... ...unită ... ...cînd ... ...dată ... ...această. Spectacolele ... ...actor pe măsură ... ...depus în ... ...celebrității.

Totul are aerul evenimentului. ... ...este luat în stăpînire de gulere ... ...papioane și ... ...aglomerație ... ...coborîte din ... ...luxoase ... ...înghesuite pe Strada 55 între ... ...și Broadway. ... ...Frank Sinatra. ... ...Gregory Peck. ... ...mic din somptuozitatea ... ...din ... ...Center. Este chiar de ... ...domestic ... ...din această ... ...aproape imposibil de străbătut. ... ...de spectacol nu ... ...vreo atracție anume. ... ...nu micșorează ... ...febra provocată de deschiderea stagiunii.

Martha Graham a pus, obicei mai vechi, ...spectacolul ... ...versar. ... ...are în ... ...de ... ...companie ... ...sub ... ...a ... ...primei ... ...Consiliul de ... ...care mai fac parte între alții ... ...Betty Ford, Bianca ... ...Mihalie... ... ...această ... ...de gală sub ... ...pe ... ...trecut. Martha Graham împlinește 95 de ani. Pr..., ...ni se amintește că a ... ...împreună cu Picasso și ... ...a ... ...de mare în arta ... ...cum s-au dovedit de ... ...în pictură și, ...muzică. Repertoriul ei cuprinde 179 spectacole. ... ...încă ține să conducă, zilnic, repetițiile. Se ... ...că mari ... ...au fost ... ...Sînt făcute ca și în alte ... ...Lista de ... ...

mateilor. Mă la prin surprindere scena de dupăcare urmează. Sub ploaia undelor armonioase dezlănțuite de războinicul rănit. Decupate de pe vasele vechi, zeițe aduc ghirlande de flori cu care împodobesc dansatorii eroi de care pământeanul cade în genunchi. Nu cunoaștem povestea așa cum a fost ea ci să imaginăm zeițe dornice de devotată mărturie grecești trebuie să fi pornit de la o scenă venind de acolo, o scenă de luptă o scenă în care nu se ucide și nu se vede mai ales dedicat nemuritorilor muzicii cu un cântec de despărțire de cei morți.

Seara de gală a mai cuprins „Rugul primăverii" de Igor Stravinski. Aici personajele nu mai au de astă dată, un bărbat. Muzica dornică, răspândește bucuriile primăverii. Dansatorii gesturi ritmate îmbrățișează se îmbrățișează sub tăriștul soarelui. Mariile bucurii ale renașterii și venirea primăverii intră în aceste sărbători care ne ajung din urmă revendicând tribut. Muzica devine și ea dansul instrumentelor un ritual prelung, ce antrenează finalmente întregul ansamblu.

Der piesa secolului rămâne fără doar și poate „American Document". O suită de texte declarații de independență din Seneca, Abraham Lincoln, Thomas Paine, Martin Luther King, John Kennedy. Un balet desfășurat pe fundalul citatelor rostite de actrița aflată în scenă. Un spectacol cu acest titlu având la bază discursul poate de a lungul timpului de doar pe texte ale scriitori americani, era pus în scenă de Martha Graham în 1938. Ideea îi venea atunci când auzea la radio propagandiștilor naziști. Era convinsă că pot fi găsite cuvinte și fraze capabile să mobilizeze oamenii, să-i împingă la acțiune. Baletul din această seară nu reprezintă varianta refăcută a celui anterior. Este un spectacol nou

avînd doar anumite elemente comune cu cel anterior. Se dansează cu piciorul gol se dansează în stilul „Graham", se dansează după legi altele decît ale baletului clasic. Se

rostesc diferite date istorice, care devine sugestia acelor idei-document. Figura centrală a spectacolului este, fără îndoială, Mihail Bar[illegible] a punctat suplimentar grandoarea serii. Bustul dezgolit și pieptul larg deschis. Mișcări exacte tehnicieni de maestru, evoluează fără ezitare în punctele de start.

Ziarele sînt pline în ultimele zile de referiri la activitatea lui. Spectacolul din fața noastră a fost anunțat și ca recent artistic la „American Ballet". De curînd a anunțat că se retrage. Mai exact atunci când a împlinit 65 de ani ignoră în anumite privințe interesele instituției pentru a-și servi propriile interese. El, artistul, a anunțase în 1990 intenția de a părăsi renumita trupă. Șeful companiei de „American Ballet" tocmai în momentul când acesta urma să-și sărbătorească 50 de ani de activitate. Un incident de proporții cu consecințe administrative a condus la acest demonstrativ. Vedeta a cerut să fie șters numele de pe afișe și din broșură, teatrul și-a rezervat dreptul să decidă dacă

În așteptarea renului albastru

De unde să fi venind această pu
re a oraș u de a se pl nd ș
obitor de protecț e p de bine
od hitor p speră n lumină de
unde încrederea că nire pereți
caselor p n lungul străz lor sale
furtunile n-au acces p nici au vor
duce să a ungă! Sînt locuri pe ca
mară unde cărările razelor sos u
l albastr ță stăruie de ghiveci în
treg n cimeaua de seră în care vor
crește cr este anu de mare mag
nol p a bor greu de numele lă p
să apr de mersul p n p p n
noapte s pesl or mărunte Ne se
n împiedică să avem alături de noi în
trem n sufletul sau pe scara blocului
de acasă oameni e n au cunoscut
cu a pe cruțe a toată spăter rău a
tură din aproprierea ș e nu este
ceea ce ne ne ne din rubina
copilăr e din patul ocolit de sur
pr ze. d n o priceperă pe care o
au puțin în a te fe de zgomotoase și
ciupăitoare g să te aducătoare de
stres p nesomn

Nervii nordicilor ajung la Hesinki
ast de insuportabile și obositoare de
albăstruiește și nepuse pe fugă de
amestecate și bicluitoare Tempera
tura medie nu trece de 6 grade
ab a urcînd în iulie spre 20. Haina
groasă este la ea acasă și arareori
părăsește poziția cuierului la inde
mn Ochi ne am fus după aurora
de ța recută pr n ve g e se
o or nici ș t Mai deg abă o
an me stare de veghe o pu re f
ioțoară o inț e ș une din care se
naște u tărâș rele or trecu e p n
mgemănarea lor pe veș e ș spe
rança ș ă pe e l b Are des
rute ș ur sare e în carne pen
tru a nu pl dor pentru trupul de
azi petrec ș mplcare în 1570 la
două ș an de la fondare He s nki
era devastat de nend u Peste trei
pătrimi de veac un șir p o ngi
pas se mai mare parte din oraș
în urma de sfîrșitul ș colu veac păr
năpăstuite să va năpust reco ce
c o ș e numesc Mares Foremen
Lo spre ere an mai curînd epide
mia are sup mă două treim din
populație În 1713 orașul este ars
până în temel de incendiu Și d n
nou peste mai puțin de un secol
flăcările prind să rumege o pătură
din acela ce nu au t mp să înbăr
nească Un b e em p-a dovedi tot
acest drum d spulat de încercări și
rătăciri nem ase Un exercițiu du
reros întins în timp, tr mîind sere
noi obrazul odihnit de acum Aerul
moale neg ata combină, a de ul
cat și apă d n care reșar ematoare,

cavoare de motive și frază sonoră de
mare rafinament Dirijorul duce u
crurile ca și cum ar avea în față o
pastă e gestu ține d e ne
ș se ță ă aibă l pă pe ș Simfo
n n Ș de Gustav Mahler ș mult
de ară de autor drept y ș ncă
Formația orchestrală capătă pro
porț publicu este ad la o
ș mbinare a registr lu de re sp
are ș ș ne angrenăj fun
metaș de la ță cuprindere Tre
a de la solemn la ritmat de be
tur ș ș arcuiri neașteptate

De ce a orașu de a se pl nd ș
obitor de protecț e p de bine
od hitor p speră n lumină de
unde încrederea că nire pereți
caselor p n lungul străz lor sale
furtunile n-au acces p nici au vor
duce să a ungă! Sînt locuri pe ca
mară unde cărările razelor sos u
l albastr ță stăruie de ghiveci în
treg n cimeaua de seră în care vor
crește cr este anu de mare mag
nol p a bor greu de numele lă p
să apr de mersul p n p p n
noapte s pesl or mărunte Ne se
n împiedică să avem alături de noi în
trem n sufletul sau pe scara blocului
de acasă oameni e n au cunoscut
cu a pe cruțe a toată spăter rău a
tură din aproprierea ș e nu este
ceea ce ne ne ne din rubina
copilăr e din patul ocolit de sur
pr ze. d n o priceperă pe care o
au puțin în a te fe de zgomotoase și
ciupăitoare g să te aducătoare de
stres p nesomn

Nervii nordicilor ajung la Hesinki
ast de insuportabile și obositoare de
albăstruiește și nepuse pe fugă de
amestecate și bicluitoare Tempera
tura medie nu trece de 6 grade
ab a urcînd în iulie spre 20. Haina
groasă este la ea acasă și arareori
părăsește poziția cuierului la inde
mn Ochi ne am fus după aurora
de ța recută pr n ve g e se
o or nici ș t Mai deg abă o
an me stare de veghe o pu re f
ioțoară o inț e ș une din care se
naște u tărâș rele or trecu e p n
mgemănarea lor pe veș e ș spe
rança ș ă pe e l b Are des
rute ș ur sare e în carne pen
tru a nu pl dor pentru trupul de
azi petrec ș mplcare în 1570 la
două ș an de la fondare He s nki
era devastat de nend u Peste trei
pătrimi de veac un șir p o ngi
pas se mai mare parte din oraș
în urma de sfîrșitul ș colu veac păr
năpăstuite să va năpust reco ce
c o ș e numesc Mares Foremen
Lo spre ere an mai curînd epide
mia are sup mă două treim din
populație În 1713 orașul este ars
până în temel de incendiu Și d n
nou peste mai puțin de un secol
flăcările prind să rumege o pătură
din acela ce nu au t mp să înbăr
nească Un b e em p-a dovedi tot
acest drum d spulat de încercări și
rătăciri nem ase Un exercițiu du
reros întins în timp, tr mîind sere
noi obrazul odihnit de acum. Aerul
moale neg ata combină, a de ul
cat și apă d n care reșar ematoare,

parcă ea nu deranjează, speriate chiar de pasul prea în față, semnele trăgeau

Aș vrea să spun străzi drepte a pașilor noștri, care a început [illegible] pun [illegible] în [illegible] drapel [illegible] mări a [illegible] o esplanadă trasă [illegible] de a Mariei [illegible] vedem vitrine. Piața de [illegible] pe [illegible] [illegible] plimbare [illegible] și vitrine [illegible] de promenadă și [illegible] [illegible] bere scoase pe mese puțuta în așteptare de dragul vorbei

●

Și aici măcar finlandezul nu privește în ochi cu toate ale lui cît să despargă de lume, și să poți să de departe [illegible] asta e

Erik Allardt este un nume în [illegible] și chiar dincolo de ea. Om la 60 de ani, bărbat solid și plin de merite în sociologie, în diferite sale sectoare conexe. Iată cum îl [illegible] fișa biografică: profesor și cercetător laborios, ales în cele mai [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] străine. Și așa cum ne așteptam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Suzdal

trecerea prej de două sute de kilometri, copaci tineri, fulgerări fragile, albe. În răscoirea culorilor de toamnă.

Pe aceștia vedem dorit a ajunge cât mai aproape, mai exact atunci cînd marea de cupole se lasă admirată pe rotind, modelată în fel și chip pentru plăcerea ochiului, pentru a-i oferi cu bucurie bolții răscoapte, grădinile și grădinile revărsate de orgoliu și știință a trăirii. Cupole greu de numărat și poate sub ochii noștri simplă plimbare de privire ale și marea de sunete recreată din lume și din rărunchi depărtate de noi, dar atît de concrete.

O stradă principală unghi trăită și rugă în întîmpinarea mașinii venind pe ea din convingerea că lipsa de altitudine poate fi compensată prin eleganța suprademensionării coordonatelor plane. De-o parte și de alta același cuminți case joase cu brodere de ramuri și flori la porțile dinspre stradă cu fețe estompate cît să nu ascundă complet cîndva construcția cu gîndul de a se păstra la fel acum și cîndva. Centrul comercial și-a găsit și rămas pe același vremurilor trecute. O construcție lungă înșirată pe șiruri de coloane din lemn în zeci de prăvălii care la care se accede de pe pridvorul mansă unde rece și mare trăiește în spațiile rezervate pentru a i gata să ghicească ceea ce te așteaptă. Compania turistică unde stăm este pe măsura unui mare de loc unde sute de mii de turiști aleargă pentru a întîlni această icoană despre mai din ghiz anoș amintiri.

Sînt cîteva zeci de monumente sacre și de arhitectură în Suzdal. Botezate în fel și chip ele se adună într-o ecleziă hărnă a proiectului de mă estrie construcție. Asprațile și pe spera de rezistență a timpului vast complex de clădiri dominate acum de talfegii neîntrerupte în mersul turmelor de bărbați au în inimă mai multe lumi cu ajutorul cărora provoacă dantelăriilor și doporelor. Cînd totul părea să se fi terminat, după din nou inteligența de specialiști se le aduc la picioare, cad de acord din privire să transforme momentul într-un spectacol de durată. La ceas anunță dogetele, le dansează milioane dansează ei și pe pământ a avea mai mare forță în imaginea fulgerelor sonore. Este absolut sentimental ce loc. La sfîrșit, noi cei de ieri aplaudăm din nou și ne răspund ca de la o orchestră ruptă de ritm din cei mai opriți în loc în fața acestei tăpade mai de sus pînă pînă a arbore brazdă de arce făcute din dansul norilor și creionului pe verticala tu ecou de argint. Turnul de la intrare pătrat și înalt, masiv, nesulburat se descrețește doar cît să lase loc mersului de rînde și de sprîncene delicat arcuite în desfășurarea ferestrelor sale ghicite.

Un drum de țară ocolește așezarea ca și cum ar fi fost gîndit să rezerve convorbirea din orbi a monumentelor. De la hotel luăm la stînga și în mersul vesel al autobuzului, deslușim din nou punctele de reper ale arhitecturii de la Suzdal. Timpul a preferat să rămînă pe loc pentru a fi astă nesfîrșire de o temperi care ca flori de parfumuri și metabolismul rarului de stoc. Kamenka merge, curge fără grabă. În orașul de împodobește pentru deșertul vechi a zidurilor din preajmă. Ca niște vîrfuri găsă ta turle. Curînd se dezlănțuie sub acoperămîntul clarorii care au înrupat aceste exploziile de frumos turnate în bolți, arcade, ziduri, turnuri de pază. Cupole sînt mereu altele, dar dorința de a le contempla este și durată nu trăiește nicicînd. Dimpotrivă. Un resort ne împinge în spate mereu pentru a nu opri decît cu greu privirea, nedorindu-o. A o despărți cumva de ce urmează ar aduce cu sine riscul de a pierde ceva esențial. Și totuși o oprești pentru o fotografie. De ar fi să rămînem la ce ne oferă acoperișurile bătrîne de șindrilă de lemn. Aici bulbi ratonați cu grijă pentru a fi pe în cîte trebuie evidențiați de pînă neașteptate de culori și împlinește mai încolo turnul hexagon pe terase pînă în vîrf de fețe mici, umbrelă scoase în spiferme de ogiv mai mici decît cea de la baza superioară, doar verdele de pe cupole.

Soarele este să apună în pragul unor troiene pe măsură ce trecătorii care să alerge mai aliderea lor ne rămîne decît o primăvară trăsură. Face parte din programul unui drum la Suzdal. Te obligă un ritual atunci ocurși de oraș pentru cei mai puțin exersați în mersul la crap. Vă mai purtător de bicicletă pur decorativ și amănunțit neîncetat strunește cu ușurință calul de rasă dat în grijă. Mai pe numele lui, vinjos, negru ca pana corbului. Îl urmează o dată la pas egale, în pași mărunți ne adaptăm de ca ochi adaptați și de dragul nostru, cu tot ce în spate. Copaci destrunzați, toți de verde încă plini de frunze asistă la locul nostru de copii numai să vedem drapelul deschis negru.

Neagu Udroiu

...regina a decorativă ... este opera unor tineri liberali din Alma Ata, devenind atracția Galeriei de Artă din capitala Kazahstanului

MATERIAL INTERZIS PÎNĂ ACUM

SFÎRȘITUL DINASTIEI ROMANOVILOR

1917 a fost pentru Rusia un an de ample dezlănțuiri revoluționare cu urmări dintre cele mai profunde și vaste în [illegible] Naționalele Sub presiunea [illegible] evenimentelor [illegible] de la 15 spre 17 [illegible] 1918 nu fost [illegible], împușcat cu [illegible]

În legătură cu dispariția ultimilor reprezentanți ai dinastiei Romanovilor [illegible] țarul [illegible] ci și în general în cea mai mare parte, de ceea ce a fost acest trecut recent este păstrat cu totul în [illegible] unde a fost [illegible] [illegible] [illegible]

situații fără ieșire de fapt tarismul avea o altă alternativă decât abdicarea? condiții în care [illegible] mandatele [illegible] și mai mult

Abdicarea și reabdicarea

Poziția [illegible] circulație [illegible] Nicolae al II-lea a renunțat [illegible] putând [illegible] vremuri [illegible] Tabloul [illegible] versiunea respectivă este dată [illegible] **în circulație cu privire la abdicarea** [illegible] Nabokov [illegible] și cum se spunea pe atunci de [illegible]

Există și o altă versiune [illegible] excelentă monarhistă, care prezintă abdicarea [illegible] al lui [illegible] Boris Nikolaevici [illegible] anului 1927 [illegible] la Leningrad o interesantă conferință [illegible] abdicării [illegible] Ea a fost preluată [illegible] de Mihail Kovalevski[1]. El susține că [illegible] vrut să vadă [illegible] Petrograd? Unele [illegible] țarului [illegible] Nicolae [illegible] Lângă [illegible] de mare [illegible] de vorbă [illegible] gloată [illegible] spargă [illegible] aplaudat [illegible] vedere [illegible] Și [illegible] Nicolae [illegible] este [illegible] [illegible] și [illegible] mai [illegible]

Să [illegible] amintim [illegible] general [illegible] avea [illegible] dorința [illegible] Mogilev [illegible] Generalul [illegible] de la [illegible] pe Nicolae [illegible] [illegible] [illegible]

Tiumen* şi deveniseră persoana de bază prin care se

[illegible]

[illegible]

[illegible]

inevitabila osîndă

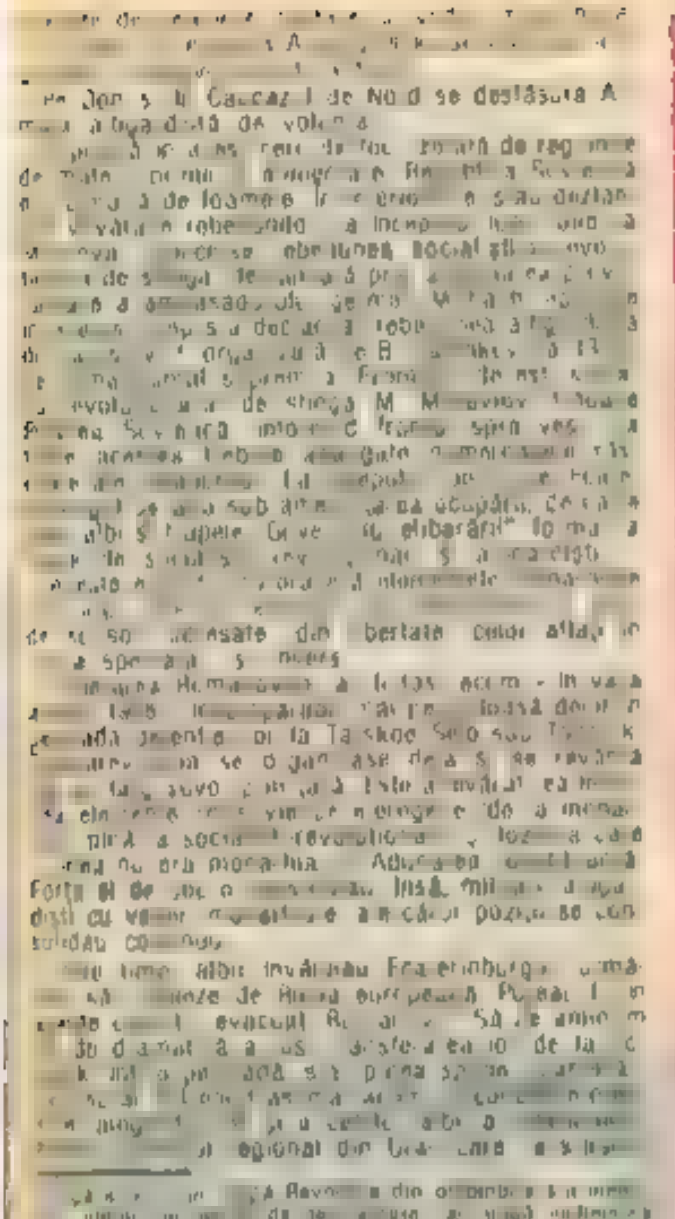

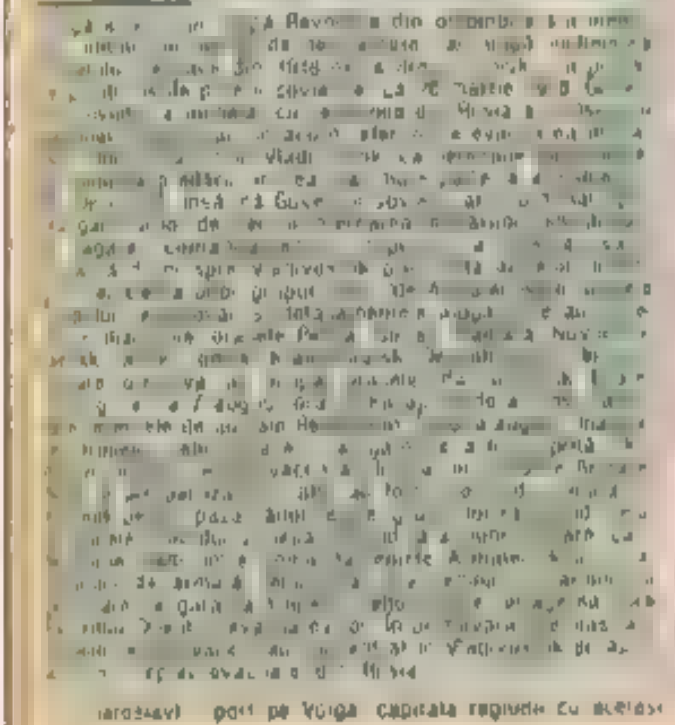

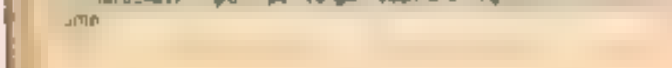

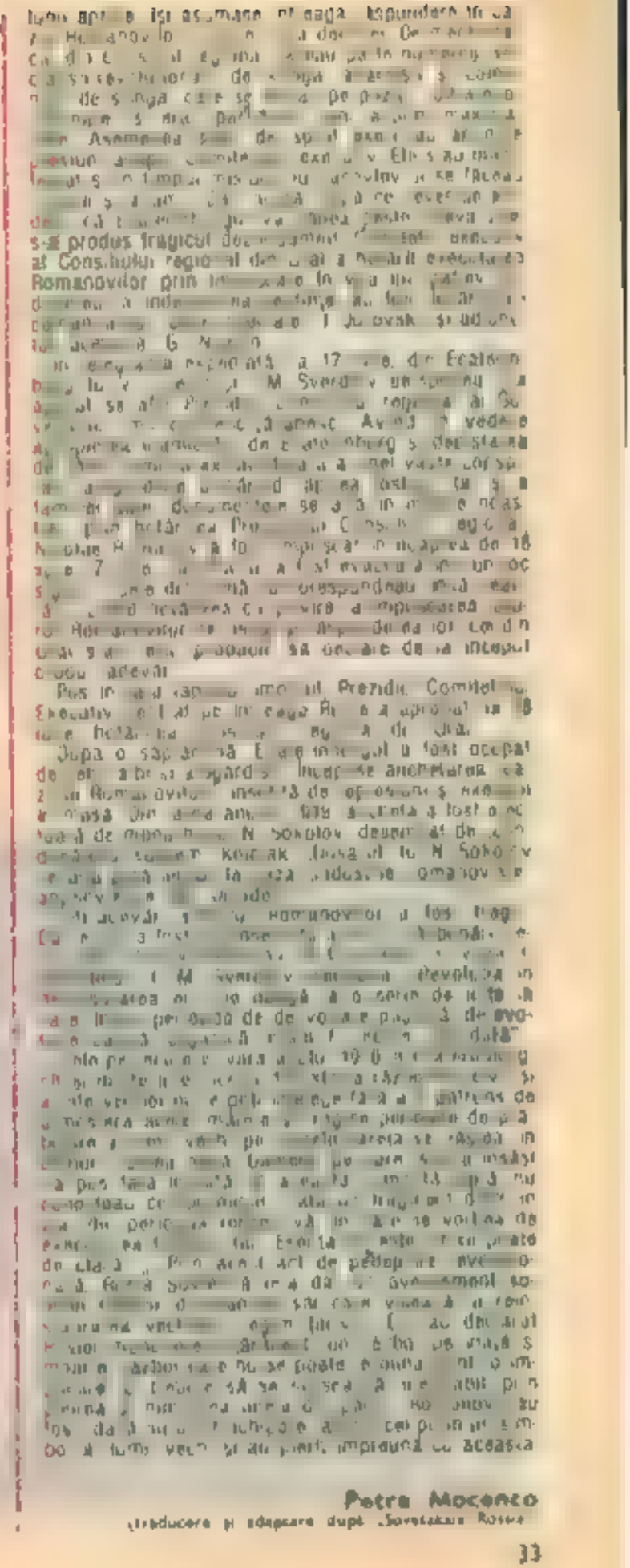

Petre Moconco

traducere și adaptare după „Sovetskaia Rossia"

SOARELE ... NIMA

De la sfîrșitul anului trecut astrul, care luminează Pămîntul și căruia îi datorăm viața a intrat într-o stare de activitate permanentă — pînă în 1993 — care ne produce mari neplăceri.

Enorm balon de gaz în mișcare, el antrenează în cursul său particulele electrizate din care e formată electronii, protonii, ionii liberi. Ca într-un dinam gigantic, ele induc curenți electrici care, la rîndul lor, generează puternice cîmpuri magnetice. Acestea transformîndu-se, difuzîndu-se la suprafața incandescentă a astrului, dau naștere „petelor solare" înspre zone întunecate, unele atît de vaste încît ar putea conține 70 de planete ca a noastră. Cîmpurile magnetice, de asemenea, provocă, recombinîndu-se, „erupțiile (explozițiile) solare", spectaculoase sufluri de materie pentru ele și de energie (raze de tot felul) care izbucnesc violent de la peste o sută de mii de kilometri altitudine, propulsînd, în spațiul interplanetar miliarde de tone de particule acompaniate de o gamă largă de raze X, ultraviolete, radio etc. Acestor convulsii produc o formidabilă undă de șoc, un șuvoi ticsit de ce se propagă în vidul spațial, răvășind vîntul solar, val de particule care scapă un pic mai repede din coroana Soarelui și mai ușor decît vechea știință [illegible].

La 150 de milioane de kilometri depărtare, Pămîntul [illegible] cu viteza de 300 000 km pe secundă — aceste lumini[illegible] sînt primele care ajung pe orbita planetei noastre în mai puțin de opt minute urmează protonii și electronii ultrarapizi, într-o oră. Apoi, după patruzeci de ore aproximativ, sosește unda de șoc cu cohorta sa de ioni și electroni mai lenți.

Soarele urmează un ciclu de unsprezece ani cu perioade de calm, cînd petele și erupțiile aproape nu se mai produc. Apoi, brusc, timp de patru [illegible] activitatea solară reîncepe, crește, se amplifică. Petele se înmulțesc de zece ori față de perioada de acalmie, erupțiile se prolifează [illegible] ajungînd pînă la 1/1 000 pe zi. Vă l-am bătut acum recordul de activitate din 1958? Nu se știe. Oricum, Soarele e în ebuliție.

Astfel, se produc, în atmosfera înaltă, furtunile numite „geomagnetice" care declanșează adevărate ploi de particule ionizate. Aceste furtuni sînt cauza aurorelor boreale, prin ionizarea azotului și oxigenului din aer. Plăceri permise, acum, în mod excepțional, și la latitudini mai joase și nici carul nocturn nu este rezervat, uneori, în verde și roșu — o dovadă însă că Soarele [illegible] o stare normală. Tot furtunile produc în atmosferă [illegible] curenți parazitari slabi fe

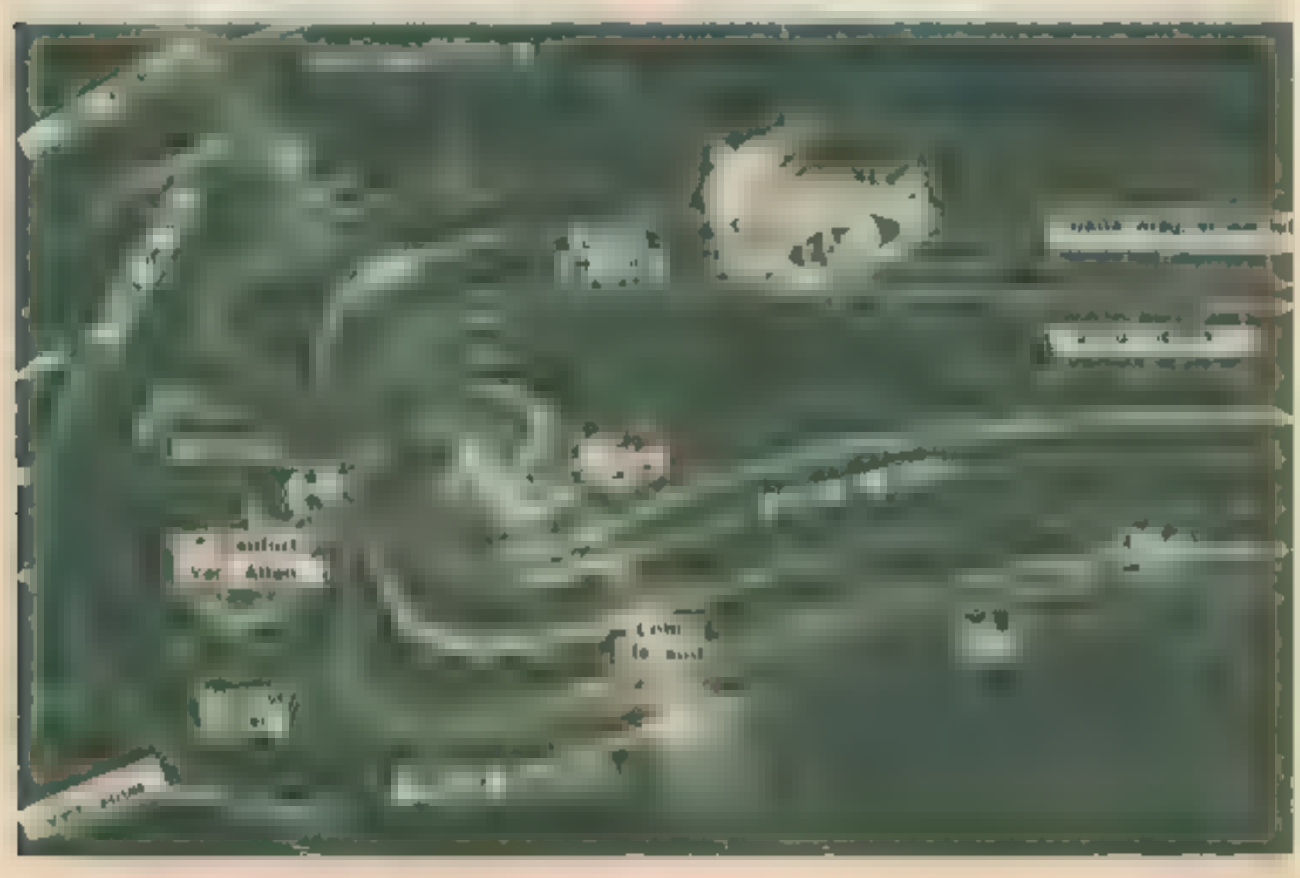

[redacted]

[redacted]

[redacted]

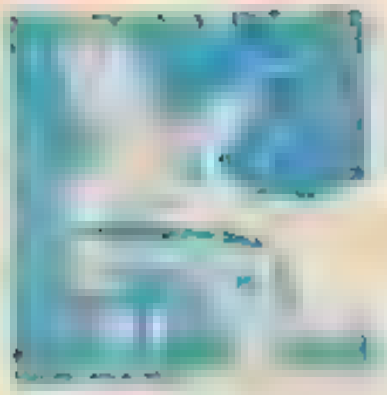

Tehnosfera

tratați, depozitați și transportați în ... ar de barium — cinci miliarde ... zeci miliarde de doze mortale de materiale radioactive acumulate. 100 de miliarde de doze mortale de freoni. ... cumulat, de ordinul sutelor, mii bilioane de doze de cobalt.

... Ați exemplu Pământul în exploatare a ... zăcăminte de gaze ... ale căror de bogate ... descoperite în ... un mic supraîncălzit ... prin degajarea ... unei enorme cantități de hidrogen sulfurat toxic, în procent de ... la sută.

Multe din ... moderne ... la circa o ... de ... Aceasta ... imprejurări ... sabile, distrugerea ... este posibilă o ... accidentă ... Dar, ...

... lucru poate dura ... cinci minute sau ...

... după ... URSS

... ropicale bat de la est spre vest. Sînt ... zare ... de pe Pământ. ... Cu ... ce ... de ... lope ... se ... pe ...

... De ... ce ... temperatura ... ridicată ... descoperi ... ce ... Zece ... de ... atrage ... Sînt ... mai ... pe ... mii ... se ... pregătește pentru ... 90. ... Upper Atmosphere Research Satellite ... pentru ... ozonosferă. ... NASA (Agenția ... Spațiale) ... NASA ... Schumann ... ionosphere. ... ca ... să ... în ... stele ... soia ... Je ... [illegible] ... ESA ... pour ... [illegible] ... pour ... [illegible] ... mais ... [illegible] ... Parc ... Soare ... mai ... pe ... Cercetătorii ... Soarelui ... viața ... pe ... Pământ ... Or ... nu ... necesitatea ... pentru ... albastru ... datorăm ... se ... de ...

Val Tîncu

(redactare și adaptare după „Express")

Cîte ceva despre UNESCO

O organizație internațională cu un profil complex

[illegible] pe care Statele [illegible] au putut s-o respecte [illegible] urgă departe în timp [illegible] a antichității greco-romane sau [illegible] Renaș[illegible]. Dar ceea ce deosebește pe UNESCO de alte [illegible] este faptul că ea și-a [illegible] [illegible]nut, ca prin educație [illegible] la [illegible] nău naștere în cugetul oamenilor – declară Actul [illegible] însuși cugetul oamenilor trebuie clă[illegible] dită apărarea păcii. Formulă idealistă desigur dar [illegible]ut, de patru decenii semplificată [illegible] [illegible] după despărțire d[illegible] [illegible] [illegible] [

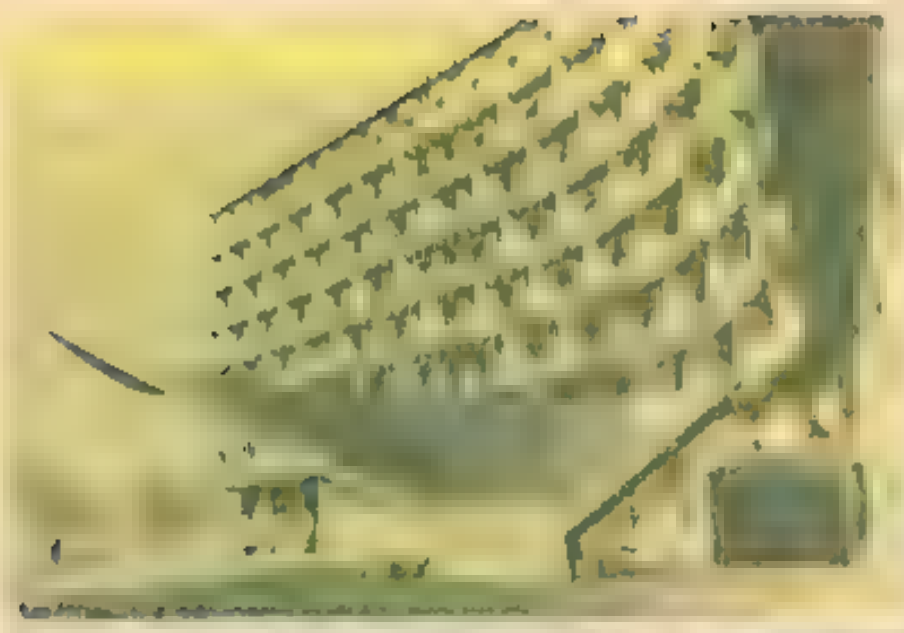

O parte [illegible] ce adăpostește ae UNESCO din Paris

Un dévouement absolu à la cause de l'idéal UNESCO

sonajului Mathieu nu putea părăsi UNESCO cu [illegible] moment în care ochiul lui inteligent, mărginaș și de bonă, se [illegible]

Vreme de două decenii, Rene Mahieu a slujit aspi[illegible] mai bună, mai demnă și mai justă. A combătut cu o [illegible] rantă, subdezvoltarea, datorându-se cauzei progresului social, economic și cultural al tuturor națiunilor [illegible] A făcut din concepția să umanistă cheia de [illegible] a programului UNESCO. „Sînt dintre cei [illegible] cred că oricare ar fi explicația realității, locală [illegible] pentru a fiecărei națiuni și pentru cooperarea [illegible] fiecărei culturi naționale în acest context. A inițiat [illegible] UNESCO la nivelul întregului continent. A spri[illegible] procesul de democratizare a relațiilor internaționale [illegible] care viața internațională le-a confirmat. Și a [illegible] din năzuințele de progres și bunăstare ale popoarelor [illegible] de la care nu s-a abătut niciodată. A slujit astfel [illegible] și formulate cauza păcii, a înțelegerii [illegible] atunci cînd era nevoit să înfrunte opoziția unor forțe [illegible] conse vatoare. A respins calea compromisului și a [illegible] portunismului, alegînd drumul spinos al luptei [illegible] puțin timp înainte de moa[illegible] constă în acest cuvînt *aproape*, căci, cu că trece [illegible] pe care eșu sigur că le-ai simți cele pe care le dăruiești [illegible]

cont bune de seamă a înțelegerii și cooperării internaționale. Doctor *honoris causa* al Universității din București, a venit adesea în țară legînd pr[illegible] [illegible] deaproape activitatea [illegible] ostul director general a[illegible] [illegible] ile cele mai competente și mai originale ale vieții internaționale din ultimele treizeci de ani.

În lumea cosmopolită a Secretariatului internațional

Poate mai mult decît oricare dintre celelalte organizații specializate din sistemul Națiunilor Unite, UNESCO își bazează [illegible] creatorul internațional: eterocliți educatori și pedagogi, matematicieni, hîrtieni și chimiști, geologi, oceanografi și hidrologi, scriitori, editori și animatori culturali, informaticieni și juriști, dar și mari administratori și controlori financiari, [illegible]

[illegible] echipa celui pleacă în misiune însoțindu-l sau reprezentându-l pe Directorul general pentru a discuta proiecte concrete în [illegible] cadrul relațiilor unei țări sau alte[illegible] Ei știu să asculte și să discute [illegible] mele cu autoritățile țării gazdă să [illegible] nu se angajeze mai mult decît poți s-o facă [illegible] le transmit pe calea ierarhi[illegible]

Cîteva dintre [illegible] clădirii UNESCO, inaugurată în 1970

A fi membru în Consiliul executiv

amintul superior al UNESCO de la București"

Contribuția României la programul de acțiune al UNESCO

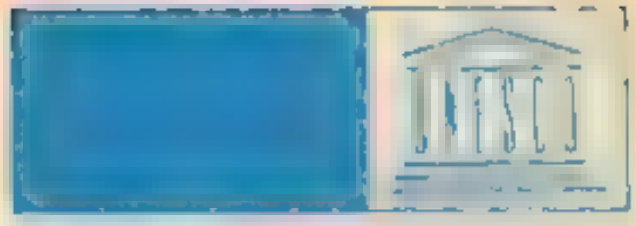

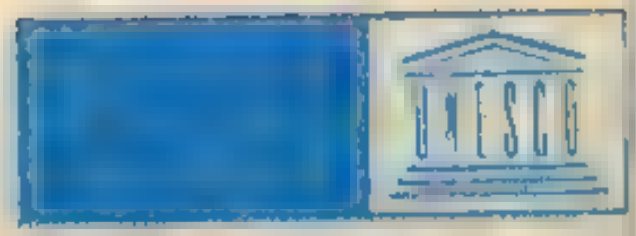

Perspectiva

Valentin Lipatti

TRAIESC OAMENII

TAHITI

„Necunoscutele" unei insule bine cunoscute

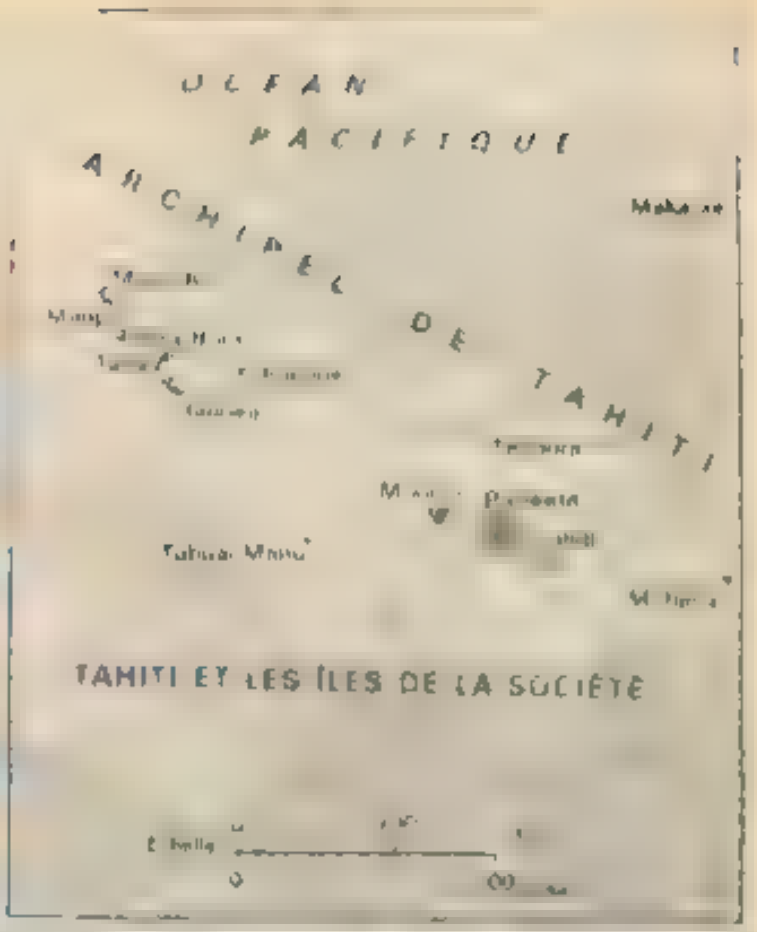

Insula Tahiti, din arhipe[illegible] matrv 100 00[illegible] rocatori, cap tara. Papeete

Oaza Tahiti — o mică insulă tropicală, în plin Ocean Pacific [illegible] de 12 000 de carți sau articole. Cuvîntul „paradis" este deș fo[illegible] spre a descrierea peisajului, „blîndeța climei [illegible] Tahiti [illegible] de generos[illegible] [illegible] de prieteni[illegible]

Ar fi fost util — scria, de pildă, [illegible] Dampierson, autor al unui [illegible] — să se facă o analiză a [illegible] poată fi [illegible] [illegible] Trebuie [illegible] — să [illegible] între trecut și prezent căci [illegible] Tahiti, ca oricînde în lume, [illegible] merite au fost adînci după [illegible] primului om alb.

[illegible] In urmă cu 200 de ani. Prin[illegible] au fost marinarii, englezi și [illegible] Pacificul, în căutare de [illegible] teritorii. În iunie 1767 Tahiti a [illegible] descoperit de locotenentul Sa[illegible] Wallis. Nouă luni mai tîrziu, [illegible] sosea în insulă rivalul său, căpitanul francez Louis-Antoine de Bougainville. Atît Wallis, cît și Bougainville au fost foarte reținuți în descrierile pe care le-au făcut acestei [illegible] [illegible] [illegible]

tia erau lăsate să se desfăşoare în deplină libertate. Fiind puţine, carnea lor nu era mîncată decît la mari sărbători. În schimb, tahitienii aveau o altă sursă de proteine mai bogată şi mai accesibilă — peştele.

Neavînd nici argilă, nici metal pentru fabricarea vaselor, tahitienii au găsit un mod ingenios de a-şi prepara hrana: o coceau într-un cuptor de pămînt, o simplă gaură în sol, în care se puneau pietre plate sub care se făcea focul. Alimentele mai greu de fiert erau aşezate pe pietre, iar totul era acoperit cu pămînt. După o oră, se deschidea „cuptorul" şi era scoasă hrana, bine coaptă şi suculentă.

Datorită climei, vestimentaţia nu constituia o problemă. Populaţia polineziană — cărora le aparţin tahitienii — nu cunoaşte arta ţesutului şi a cusutului, veşmintele sau cuverturile erau confecţionate din scoarţa fină interioară a anumitor arbori, ca arborele de pîine sau smochinul. Fără mult efort nu cerea nici construirea caselor tahitiene de tip tradiţional — cu pereţi din bambus şi acoperiş din frunze de cocotier. Toţi oamenii dintr-un sat participau la ridicarea unei astfel de case, cu durabilitate de 5—10 ani.

Pînă când fiecare avea sau producea aceleaşi bunuri şi alimente, şi necesităţile erau uşor şi rapid acoperite, nu existau nici schimburi, nici comerţ. Astfel că tahitienii dispuneau de foarte mult timp liber. Distracţiile lor favorite erau cîntecul, dansul şi jocurile. Acţiunile primilor europeni sosiţi în Tahiti a fost că au descoperit un popor simplu, inocent, trăind în deplină armonie cu natura şi fiind viguros şi sănătos. De altfel, trupurile tahitienilor erau puternice şi armonioase, dinţii perfecţi. Nu beau decît apa proaspătă a rîurilor coborînd din munţii înalţi din centrul insulei. Dispunînd de o abundenţă de cocos, fructe de pădure şi de citrice, ori de apă se îmbăiau de cîteva ori pe zi. Izolarea, depărtarea de continent împiedicaseră ca bolile să afecteze această rasă forte şi sănătoasă a unui popor viguros şi vesel.

Dar, dacă este relativ uşor de observat şi descris modul-tipic în care o comunitate se hrăneşte, se îmbracă şi, în general, împlineşte actele cotidiene ale existenţei, înţelegerea şi relatarea vieţii familiale, sociale, a sistemului de guvernare sau a credinţelor unui popor impune în mod necesar cunoaşterea unui aspect, element ce a lipsit primilor descoperitori ai Tahitiului: Wallis, Bougainville sau Cook.

Indiferent de o agricultură şi o tehnică relativ rudimentare şi de o viaţă materială foarte simplă, ei au reţinut în mod greşit concluzia că aceşti fericiţi copii ai naturii nu aveau nici legi, nici instituţii, nici constrîngeri morale. Ei credeau că tahitienii erau conduşi doar de instincte şi că realizează o societate ideală, fondată pe fraternitate, egalitate şi libertate, adică înfăptuiseră acel vis de aur al umanităţii perfecte.

Or, nimic nu era mai falş. De fapt, societatea tahitiană a fost întotdeauna profund ierarhizată şi castă conducătoare de şefi aristocraţi dominînd o masă de oameni obişnuiţi care nu puteau niciodată să se ridice deasupra nivelului claselor lor. Nu există aprimare sau explorare dar apoi descoperă că în secolul al XVIII-lea, cînd a fost descoperit Tahiti, situaţia în sine a omului de rînd era mult mai rea decît în Europa. Dar, dacă tahitienii ar fi putut citi toate absurdităţile pe care admiratorii lor europeni le-au scris despre modul lor de viaţă — „liber şi natural" — ar fi avut de ce să rîdă. Fără a dispune de scrise reguli de comportare ca în Europa, nu există — aşa cum şi au notat primii vizitatori — o lipsă totală de constrîngere. Această ar fi dus de fapt la haos şi nu un popor nu a supravieţuit unei totale libertăţi în moravuri.

Religia lor era complexă. Tahitienii adorau mai mulţi zei cărora le dedicau un ritual complicat, cu multe sacrificii şi interminabile rugăciuni. Cît despre sentimentul de fraternitate — care ar fi prevalat în viaţa lor socială şi politică —, adevărul era că de fapt diversele triburi ale insulei se aflau deseori în stare de război. Mai corect spus, în stare de ambuscadă, pentru că tahitienii nu erau capabili de cruzimile sistematice şi profunghie de care s-au văzut în stare popoarele aşa-zis „civilizate". Conform spiritului cavaleresc al tahitienilor, chiar atunci cînd se ajungea la bătaie războinicii nu puteau decît mîncuci din toiag sau praştii.

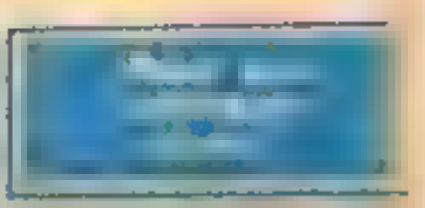

[illegible] populaţia [illegible] a fost [illegible] şi a băuturilor [illegible] dezastru. Primii misionari sosiţi au fost marinarii, care, sedusi de [illegible] aspectul [illegible] vieţi [illegible] au [illegible] zestrat şi [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Numeroase [illegible] atât pe bisericile catolice şi, uneori, [illegible] către o adventistă sau un templu [illegible] de [illegible] a [illegible] fiecare tuşiune că [illegible] ată — o semănat confuzia şi în- [illegible] — [illegible] — [illegible] —

Recesiunea economică lupta pentru putere, oscilațiile balanței forțelor politice — toate acestea sînt prezente în Polinezia franceză care a intrat într-o perioadă sumbră de la începutul anului trecut, publicația australiană „Pacific Islands Monthly" a cuprins în special insula Tahiti, unde pomajul în creștere contribuia la [illegible] existente.

Să [illegible] Papeete, centrul administrativ al insulei Tahiti și a întregii Polinezii franceze a fost aps cum a fost cu mult mai înainte. Fațada [illegible] exact ca o mare [illegible] [illegible] [illegible] aeroportul [illegible] [illegible] [illegible]

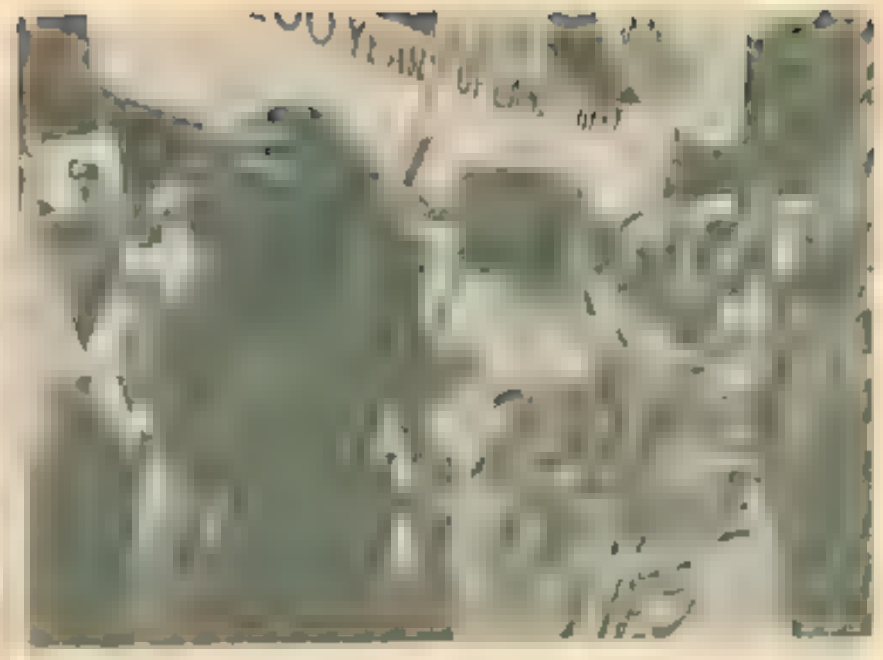

Sînt tot timpul confruntați cu probleme de discriminare rasială și de neegalitate în condițiile de muncă. Salariile aborigenilor sînt cu mult mai mici decît ale celorlalți australieni, adaugă studiul publicat în amintita revistă. Puțini dintre ei ating nivelul unor studii superioare; numai 3 la sută dețin diplome de absolvire ale unor instituții de învățămînt superior. S-a reușit totuși, ca în unele state să fie deschise școli unde să predea limba aborigenă.

În 1980, aborigenii au trimis o delegație la Națiunile Unite pentru a-și face cunoscute drepturile. Scopul: să fie recunoscuți pe plan internațional. În prezent, ei așteaptă să se concretizeze ultimele promisiuni care le-au fost făcute în anul 1988. Marele Aborigene a numit o comisie însăr[cinată] [cu] [re]zolvarea [pro]blemelor funciare și cu fixarea taxelor de [...]

Pînă acum, un prim angajament a fost deja respectat. Celebrul masiv stâncos Ayers Rock, care se înalță solitar în mijlocul deșertului din statul Teritoriul de nord (leagănul spiritualității aborigene), a fost redat stăpînilor lui de drept.

Marina Șerbănescu

[...] rului tor un cerc galben suprapus [...] benz[i] [...] sus și roșie jos. Simbolul piel[...] [...] luminat de toarele speranțe.

Un nou pas înainte s-a făcut în 1973 prin înființarea Comitetului Consultativ Național Aborigen (NACC), compus din 41 de repre[...] [...] care nu de a duce tratative cu autorităților federale în vederea [...] [...] Zeile două popoare". Trei ani mai tîrziu, un decret federal al guvernului laburist australian a [...] [...] [...]

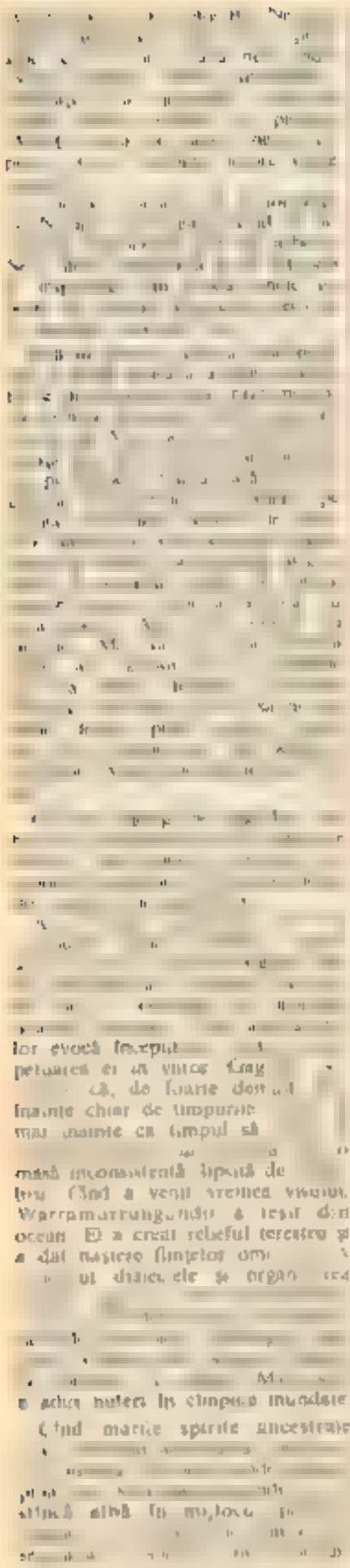

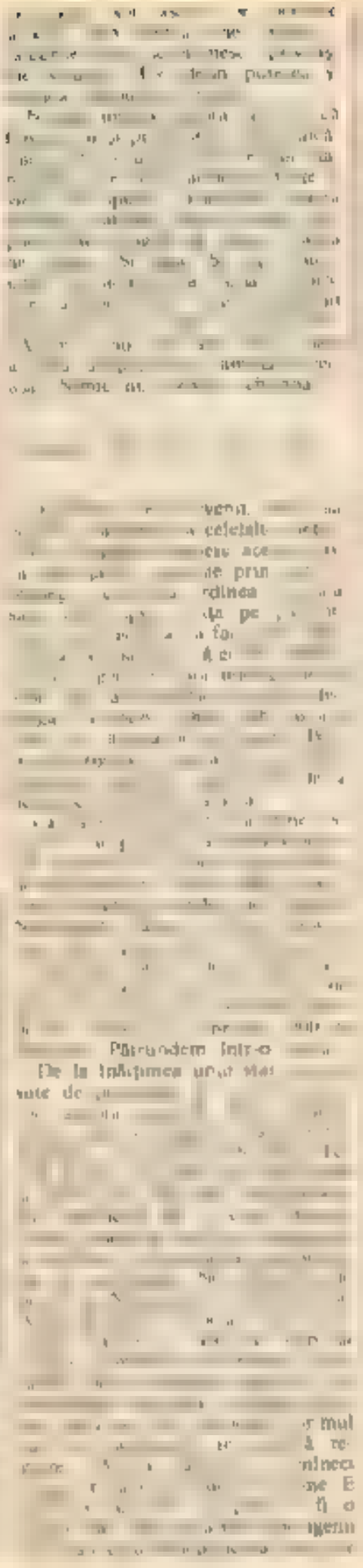

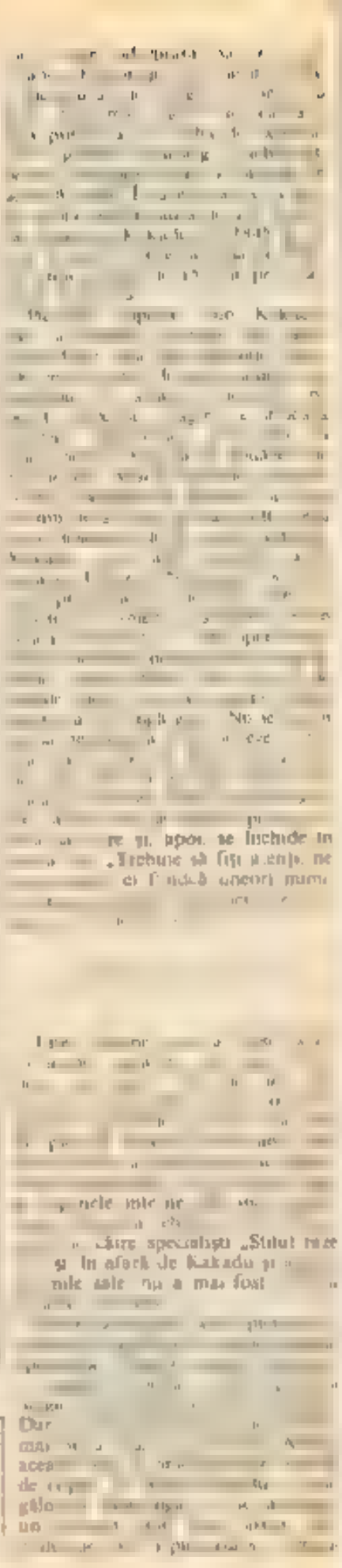

...ne vin... al". Ope a, oarbă la nu... nată. Își pierde orice semnificație... cu excepția celei dobândite ulterior... în comerțul occidental cu opere de...

...nătesc sau li se întâmplă ceva cine... va duce mai departe mesaju... mile...ar? Cum ce moare sub ochi... noștri... ce o străveche civilizație, o înțe...epciune și o filozofie care a... mu unor ființe umane să trăiască... armonie cu mediul natural, timp de ...milenii, ce nu mai are... Omul d... bă...

...tru gagadiu mi-o mărturi... cu tare și egale noastre nu mai în...semnăm nimic. Nu ne... Ne clătinăm, fără sprijin... ca o mică pisi... a omătă, dusă de vi...

Când un gagadiu moare, corpul îi este înfășurat într-o frunză de leucadendron și, apoi, înhumat sau expus pe o platformă în partea de sus a unui arbore foarte înalt. Un ast... ...mormintele sînt așezate p... tate în ocru roșu și depuse în cadrul unei ceremonii rituale, într-o mică scobitură din peretele stâncos. Ritualul trebuie îndeplinit cu oarecare... pentru ca — spun ei — sufletul defunctului să poată fi elibe...rat. Toți mai puține sînt cei care cu... ...rea... vechi datini, care știu ce în...

...cer unei... copiii și nepoții voștri... ...aranjă să ducă mai de... ...vechea tradiție cu p... ...! Nu-i interesează! De... ...noastră mea, toate acestea vor fi... ...este. Nepoții mei merg la școa... ...nouă. Și le spune nimeni a mu... Când voi termina povestea, poate îi... ...vă aduce aici. " Tonul său nu este ...însă prea optimist.

traducere și adaptare)

Marina Serbănescu

1000+1

...și instalații igienice. Fiecare ... de oameni a avut cîte o zonă ... delimitată, mișcarea a fost gratuită pentru toți (preparată în aer liber), fiind interzis consumul de carne, alcool și jigări.

Viitoarea sărbătoare „Maha Khumba Mela" se va desfășura în ianuarie 2001, fiindcă ediția din 1989 a avut un caracter special care a corespuns unor calcule astrologice (Gh. R.)

...Mela" *Această uriașă festivitate figurează ca atare și în celebra „Carte a recordurilor" cu următoarea mențiune: „Cea mai mare reuniune umană din toate timpurile pentru același scop" în 1989. La această sărbătoare (de mijloc... are loc la fiecare 144 ani!), au participat peste 200 milioane de pelerini în cadrul celor 30 de zile programate ale festivităților (cu trei zile marcate de pauză). Au venit... ...torului de la poalele masivului Himalaya, din junglă din...ză și sate din toate colțurile lumii. Cu trenul, cu mașini sau autobuze pe jos, călare pe cai sau elefanți, reprezentînd toate categoriile sociale din India. Cu toții s-au instalat (majoritatea în corturi), fiecare cum a putut de-a lungul fluviului Gange. Și toți au găsit un perfect serviciu de ordine, posibilități de a beneficia de lumină electrică, de apă potabilă*

Bai a rituală în Gange

Istoriografie și realitate

parată de Germania, corespondența privind blocarea transporturilor pe Dunăre. Iată de persoane care vreau să aprovizeze [illegible] unele angajați de companiile petroliere etc. Ultimele 70 de documente au fost publicate sub[illegible] o colecție, redactată în limba română, chiar sub auspiciile Ministerului de externe al Reichului — *Auswärtiges amt/61 No 6. Documentele secrete ale Marelui Stat Major francez*. Berlin, 1941

[illegible] caruț, despre să fie reținută și pe care să publicăm [illegible] de marele public din [illegible] al doilea război mondial. Intenția publicării în comun a [illegible] documente a fost stimulată și de către cu preliminarele [illegible] [illegible] Încă în iunie 1946 Departamentul [illegible] Ministerul de Externe britanic, [illegible] Ministerul de Externe francez au hotărît să publice [illegible]

[illegible] de documente germane [illegible] 1 D 1945 este trei guverne au inițiat în 1950 [illegible] publicat [illegible] [illegible] 140 [illegible] [illegible] [illegible]

DIN CULISELE DIPLOMATICE ALE ANULUI 1939

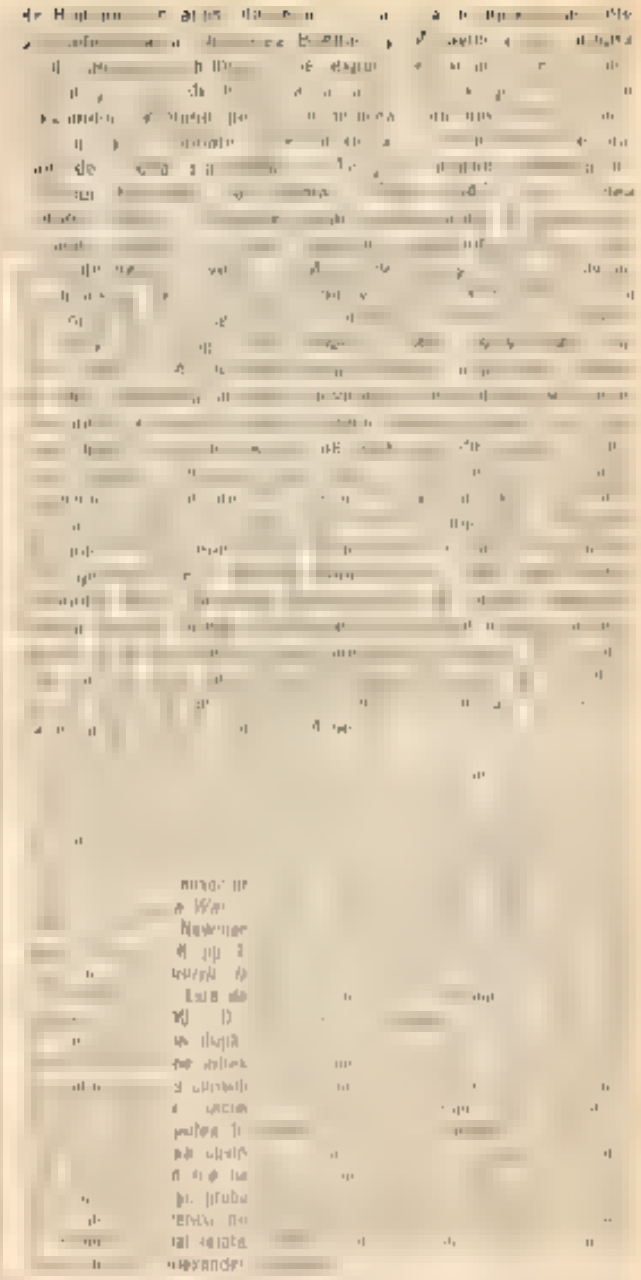

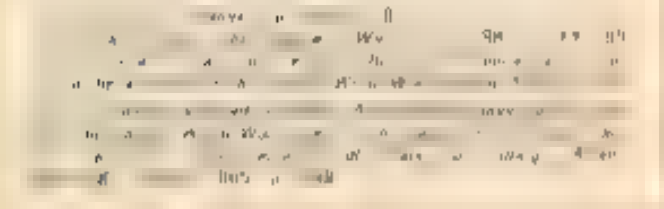

DIN CULISELE DIPLOMATICE ALE ANULUI 1939

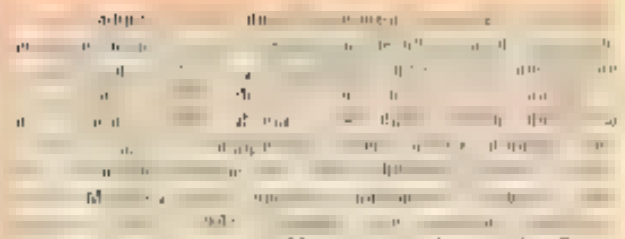

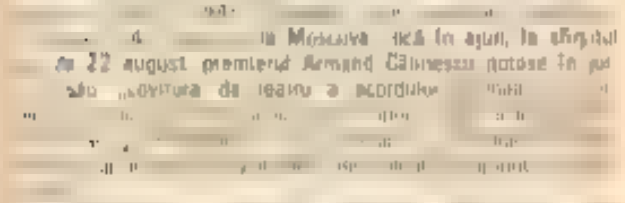

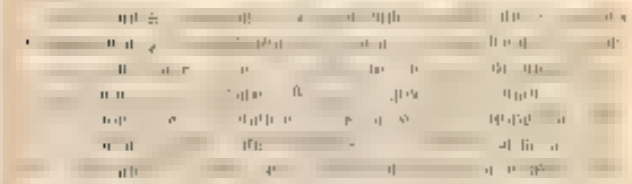

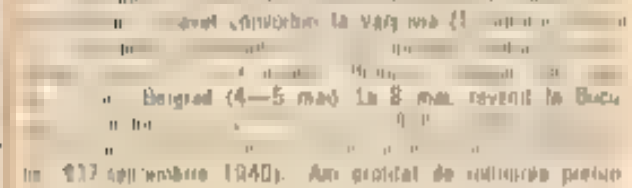

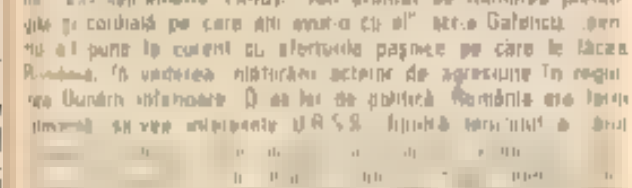

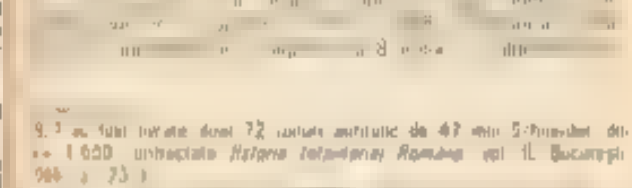

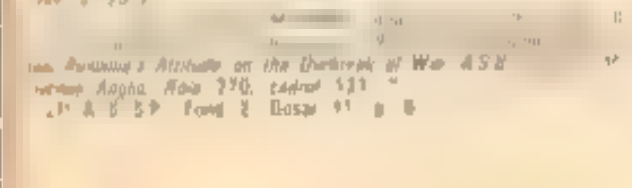

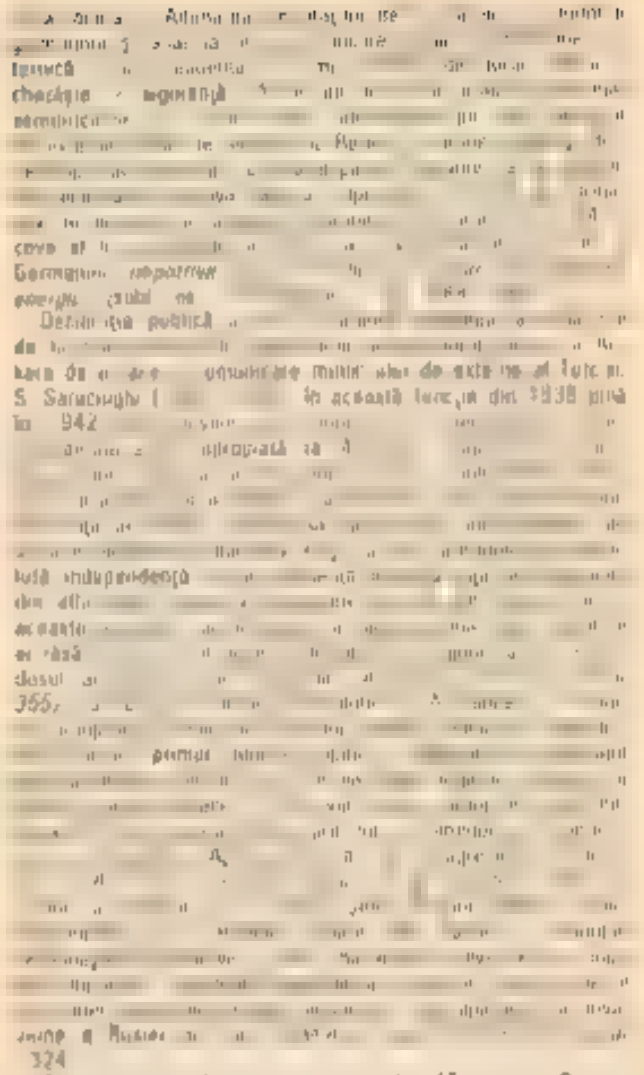

[illegible]

[illegible]

[illegible]

...ment ...

...

...

DIN CULISELE DIPLOMATICE ALE ANULUI 1939

[illegible] *Fond Ministerul Propagandei Naționale Sumbre Dosar* 78 [illegible] Refer la convorbirea de la Moscova din 23 august 1939 și din acest [illegible]

[illegible] Tribunalului Militar Internațional de la Nurnberg care judecă procesul marilor criminali de război și au fost interzise în zona de ocupație a [illegible] Aliaților de Control (SUA, URSS, [illegible] Franței din Germania. Astfel în ziua [illegible] declarat că, în convorbirile din 23 august 1939 [illegible] pregătea problema [illegible] Austriei și [illegible] Ribbentrop a fost declarația [illegible] Hitler nu [illegible] Dar cu totul [illegible] Ribbentrop [illegible] Pentru pe Vistula, San și Bug precum și [illegible] Ucraina [illegible] Basarabia [illegible] Germania [illegible] Finlanda, [illegible] Estonia [illegible] Letonia [illegible] Lituania [illegible] Ribbentrop [illegible] Hitler [illegible] Astfel [illegible] Ribbentrop [illegible] Moscova. Acestă [illegible] Stalin [illegible] Ribbentrop [illegible] W. Churchill *The Second World War*, apărut în 1948. Dar în același an, cum am mai [illegible] Wilhelmstrasse, Ernst von Weizsäcker [illegible] Hitler [illegible] Ribbentrop [illegible] Stalin [illegible] Molotov

CALEIDOSCOPIO

Proiecte europene

Racheta sovietică «Vostok»

Explorarea spațiului extraatmosferic a încetat să fie apanajul unui grup foarte restrîns de țări. Desigur că, pornind de la uriașul efort material și financiar pe care acesta îl presupune, s-a vădit necesară promovarea colaborării internaționale în acest domeniu. Pe plan vest-european de pildă, s-au inițiat o serie de eforturi de revitalizare și dezvoltare a industriei aeronautice, cu extinderea preocupărilor și în domeniul spațial. Considerațiile de la care s-a plecat reflectă fără îndoială o realitate a acestui sfîrșit de secol: spațiul aerocosmic nu este un patrimoniu rezervat cuiva, el trebuie să fie accesibil tuturor țărilor în primele rînduri se vor afla, desigur, cele care dispun de potențial și resurse materiale, energetice, științifice, tehnologice, economice etc., o mare parte din realizări [illegible] se înregistrează în multe țări europene (invenții, realizări ale științelor aeronautice etc.); este necesară reducerea decalajului în domeniul cercetării spațiale dintre diferitele țări ale lumii.

După lansarea primelor sateliți artificiali ai Pămîntului (URSS, la 4 octombrie 1957 și SUA, la 31 ianuarie 1958), specialiștii britanici au realizat, în cooperare cu [illegible] apropiere. Vezi de [illegible] obiective vizau observații asupra ionosferei și interacțiunii acesteia cu Soarele. Preocupările au continuat și în 1966, a fost lansat (cu o rachetă americană) primul satelit construit în întregime de specialiștii britanici [illegible] programe naționale de cercetare a spațiului cosmic [illegible]

În vederea [illegible] forțelor științifice și tehnologice, specialiștii din mai multe țări europene s-au întîlnit, pentru prima dată la finele anului 1960, pentru a stabili condițiile unei cooperări, în vederea abordării unor programe spațiale comune. Drept urmare a luat ființă [illegible] *cercetări spațiale" (ESRO)*, care a [illegible] ției din 1964, și care, apoi a [illegible] Agenția Spațială *(vest-)* Europeană *(ESA)*.

Programele agenției se referă la cercetarea științifică fundamentală și la operațiuni generale, care vizează aplicațiile ce se pot obține în domeniul spațiului [illegible] relațiile Soare-Pămînt, mediul interplanetar, sistemul planetar, stelele și Universul.

Pentru realizarea acestor programe, pînă în anul 1986 [illegible] Între realizările importante ale ESA, este de menționat [illegible] *30 IV 1985*, a unui *laborator european (Spacelab)* [illegible] Europa, de la un centru situat la 24 km de München. [illegible]

Telecomunicații. De un interes comercial deosebit sînt telecomunicațiile prin sateliți, în care Marea Britanie a jucat un rol important prin construirea, în acest scop, a unei serii de sateliți. Dintre aceștia doi erau operaționali în 1986, iar al treilea a fost lansat în cursul anului 1987.

Seria ECS [illegible] întrebuințată de Organizația Europeană pentru Telecomunicații [illegible] zație a lansat, în 1982, un program pentru realizarea unui sistem regional de telecomunicații. ESA a dezvoltat [illegible] navigației maritime constînd din sateliți (Marea A

Lansarea unei rachete spațiale

și B) pentru Organizația Internațională pentru Telecomunicații Maritime prin Sateliți (INMARSAT).

Observarea Pământului. Pe această direcție satelitul METEOSAT este deja folosit activ în realizarea de prognoze ale vremii.

Un obiectiv fundamental al acestor cercetări se referă la [illegible] pentru regenerarea [illegible].

Imponderabilitatea. Tot mai multe aplicații [illegible] legate de viața în condițiile [illegible]. Pentru [illegible] dificultăți pe Pământ, în realizarea unor [illegible].

Alte [illegible] vor domeni [illegible] biologia [illegible] spațiului. [illegible] anunțată pentru [illegible] noiembrie 1988 [illegible] 70 experiențe [illegible] domeniul [illegible] Spacelab [illegible] experiențe au drept [illegible] [illegible] pentru [illegible] sistemului [illegible].

Pentru [illegible] ESA preconizează o serie [illegible].

Dezvoltarea rachetelor de tip „ARIANE". După [illegible] Ariane 5 în 1996 [illegible] Ariane [illegible] 1987 [illegible] Prima [illegible] 1996 masa [illegible] Ariane 5 [illegible] Racheta [illegible] Ariane 4, este [illegible].

Realizarea avionului spațiu pilotat HERMES. [illegible] Hermes.

Realizarea stației planetare „COLUMBUS". Se consideră că ESA poate să asigure [illegible] prima [illegible] a doua [illegible].

Realizarea programului „EUREKA" și a altor programe pe termen lung. Prin acestea, ESA urmărește explorarea autonomă [illegible].

Programul a fost adoptat la data de 1 [illegible] 1987 prin [illegible] a opt state. Platforma este prevăzută să [illegible] independent [illegible] spațiu [illegible] mișcare [illegible] se poată lucra [illegible] spațiul [illegible] de [illegible] ori [illegible] [illegible] [illegible]

Repere de viitor ale cercetării aerospațiale

Racheta Saturn-5

Racheta Ariane

Principalele state cu activități spațiale, URSS și SUA, fiecare în parte, cît și în cooperare cu țări europene, R.P. Chineză, Japonia și India au ca direcții principale ale programelor lor realizarea de stații planetare (ca elemente de sprijin pentru misiuni la mari distanțe și diverse experimentări); lansarea de sateliți tot mai perfecționați, multifuncționali și de lungă durată; efectuarea unor lucrări de infrastructură pe satelitul natural al Pămîntului, cu care contactul prin echipamente și oameni a devenit o problemă de rutină; continuarea studierii, indirect și direct, cu roboți cosmici și cu echipaje umane, a altor planete din sistemul solar.

În cercurile de specialitate se apreciază că obiectivul major al cercetărilor cosmice ale viitoarelor două-trei decenii îl constituie explorarea planetei Marte. Complexitatea unor asemenea misiuni, nivelul tehnic, precizia și fiabilitatea echipamentelor, antrenamentul și experimentările, problemele de microclimat, hrană și multe altele reclamă eforturi uriașe, unele cu totul inedite, pe linia organizării, colaborării, conducerii și asigurării materiale și financiare, care, firește, nu pot fi suportate de o singură țară. Ca urmare, apare imperios necesară cooperarea și în acest domeniu.

În legătură cu cercetarea Planetei Roșii, Congresul Asociației exploratorilor spațiului cosmic, care a avut loc în 1986, la Budapesta, a analizat necesitatea și oportunitatea demarării unui program spațial denumit „Omul pe Marte". Este de menționat, în această ordine de idei, că programele spațiale sovietice și americane au, de asemenea, ca obiectiv de viitor explorarea planetei Marte pentru care se fac intense pregătiri.

În URSS continuă, cu succes, dezvoltarea și folosirea pentru cercetări și experimentări, inclusiv în vederea zborului uman spre Marte, a complexului cosmic *MIR-SOIUZ-QVANT*, stație multimodulară, în care cosmonautul Iuri Romanenko a activat în Cosmos 326 zile.

Stația planetară *MIR*, lansată în februarie 1987, are șase dispozitive de cuplare, ca constituie blocul de bază pentru construcția unui complex spațial modular permanent, în vederea efectuării de cercetări științifice, tehnice, biologice. În cursul anului 1987, i s-a alăturat nava *SOIUZ TM 5*, astfel că stația *MIR*, care face parte din a treia generație de stații planetare sovietice, a ajuns la o masă de 50 de tone și o înălțime de 35 m.

La 15 noiembrie 1988, s-a experimentat cu succes naveta *Buran*" cu racheta purtătoare *Energhia*, de 110 m înălțime și cu o forță de tracțiune care va putea plasa în Cosmos încărcături utile de 215 tone pe orbite joase, 100 tone pe orbite intermediare sau 32 tone pe Lună. Cunoscutul cosmonaut sovietic Gherman Titov aprecia că: „*Energhia* face posibil progra-

Sistemul de comunicații va asigura legături (telecomandă) de 2 KBPS (kilobiți/s) și o linie descendentă în regim continuu de 2,5 KBPS. Datele vor fi stocate la bord și prelucrate cu două calculatoare cu configurație automată în caz de pană. O memorie de 260 megabiți va permite stocarea datelor în perioadele cînd nu va avea legătura cu solul (Stații ESA). Propulsia va fi asigurată de un motor cu hidrazină; 770 kg hidrazină vor fi stocate la bord. Pentru amplasarea pe naveta spațială, debarcarea în Cosmos, plasarea pe orbită de lucru și reamplasarea pe navetă și încărcarea pe Pămînt, sînt stabilite programe și echipamente speciale.

În primul zbor (planificat pentru anul 1987, dar care nu a fost realizat) se prevedeau experiențe de cristalografie, fizica fluidelor, astronomie, aeronomie (meteorologie), legătura satelit-satelit în banda de 20/30 GHz, efectuarea în Cosmos a unor experiențe tehnologice, operațiuni de înființare pe orbită, recuperarea de obiecte cosmice etc.

În sfîrșit, să notăm proiectele privind „bisaveta" spațială „Sanger", pe care R.F. Germania intenționează să o realizeze. Concepția acesteia a evoluat, în ultimii doi ani, atît ca arhitectură generală, cît și ca performanțe și caracteristici. Prin optimizarea design-ului s-au putut reduce masa și dimensiunile primului etaj (HTV, dar și ale „Bisavetei". Cel de-al doilea etaj — Horus — este o navetă recuperabilă cu echipaj, de dimensiunile navetelor spațiale sau „Buran", care poate transporta doi-patru astronauți și o încărcătură de 2,3 tone spre stațiile orbitale aflate pe orbite joase (450 km).

mul de amplasare a stațiilor de cercetare și experimentare pe Lună și zborurile experimentale spre Marte sau spre alte planete".

În SUA, o comisie spațială menționa, în 1986, planeta Marte ca o posibilă țintă pentru NASA; această planetă va face obiectul unuia din misiunile de viitor. Administratorul NASA, James Fletcher, a declarat: „Cred că trebuie să mergem acolo; sînt încredințat că o vom face..."

În vederea atingerii acestui obiectiv, în cadrul planului de cercetare cosmică pe termen lung, SUA are în program realizarea unei misiuni pilotate spre Marte, cu debarcarea în secolul următor. Zborul propriu-zis va dura circa 200 zile. Dacă vizitarea Lunii a durat, în 1969, 8 zile, vizitarea lui Marte va dura 2—3 ani; amartizarea unei nave cu echipaj uman va avea loc după anul 2000, probabil între 2010—2020; aducerea unor roci marțiene pe Pămînt, în urma utilizării de nave automate — în deceniul 1990—2000. Costul unei misiuni va fi de circa 100 miliarde dolari. Sînt, desigur, estimări care nu țin seama de o serie de dificultăți, încă necunoscute. Programul Apollo, de pildă, a fost estimat la 20 miliarde dolari și a costat, în realitate, de cîteva ori mai mult. De asemenea, s-a estimat la circa 100 miliarde dolari costurile pentru realizarea unui program complex „Path and Finder", care prevede experiențe privind posibilitățile omului de a locui în spațiu, în mediu reciclat, în condițiile manevrelor și transferurilor orbitale.

Experimente în perspectiva vizitării planetei Marte — *Biosfera II* este un proiect care are drept scop realizarea, pe cale artificială, a unui ecosistem, în care să se poată adapta și perpetua viața, inclusiv formele ei cele mai complexe, în particular omul. Scopul strategic vizat: crearea condițiilor pentru o eventuală migrare a vieții în Cosmos.

Acest ecosistem se construiește pe Terra, în SUA (Arizona), cu următoarele caracteristici:

- va fi format din 7 biomi — comunități distincte interdependente biologic — de tip tropical;
- habitatul uman va fi posibil prin legătura informațională directă cu exteriorul (telefonul, calculatorul);
- clima și anotimpurile vor fi create artificial, succesiv în fiecare dintre biomi, direct prin calculator;
- experimentarea de metode moderne agricole dirijate prin calculator.

Alte preocupări în perspectiva vizitării Planetei Roșii. La Congresul de la Innsbruck (Austria), specialiștii de la Jet Propulsion Laboratory — California au afirmat că, pentru 1990, se pregătesc să lanseze o stație automată care va evolua pe o orbită circummarțiană, timp de doi ani, fotografiind și analizînd atmosfera și suprafața planetei. Pe de altă parte, un proiect sovieto-francez prevede, pentru anul 1992, trimiterea unor sonde-balon, în atmosfera planetei, pentru cercetări îndelungate. (După cum se știe, unul din sateliții planetei Marte, Phobos, a fost țintă a două sonde sovietice cu spectometru cu laser, lansate pe 8, respectiv, 12 iulie 1988. Sondele, realizate și lansate de URSS, în colaborare cu 12 țări europene și cu SUA, nu au reușit, însă, să-și îndeplinească integral misiunea.)

Macheta avionului spațial pilotat Hermes

Se apreciază că ultima decadă a acestui secol va deveni „deceniul marțian", întrucît, în această perioadă, programul prevede: în 1990 — un robot va fi plasat pe o orbită circumpolară marțiană; în 1992 — robotul franco-sovietic marțian *VESTA* va explora scoarța și atmosfera planetei; în 1994 — robotul *MARS LANDER* va fi capabil să exploreze scoarța înghețată a planetei; în 1996 — *MARS ROVER* — vehicul marțian automat capabil să cerceteze biologic planeta pe distanțe mai mari; în 1998 — *MARS RETURN SAMPLE* — sînt prevăzute cercetări geologice pe Marte, cu aducerea pe Terra a unor mostre de rocă marțiană; în 2005—2010, survolarea Planetei Roșii de un echipaj uman; în 2 015—2020, cum deja am amintit, debarcarea pe Marte, iar în 2030 — crearea pe această planetă a unei baze permanente cu echipaj uman.

La începutul lunii octombrie 1988, SUA, Japonia, Canada, împreună cu nouă țări vest-europene, au semnat un acord pentru realizarea unei stații planetare — „Freedom", care va evolua în jurul Terrei.

În cadrul acestei cooperări, SUA va realiza corpul, sistemul de propulsie, modulele destinate laboratorului de experimentări și cosmonauților. Europa occidentală își va reveni să construiască o platformă pentru orbită, un modul laborator și două platforme cosmice (una în regim automat, iar alta servită și reparată de cosmonauți). Japonia va realiza un modul de experiențe, iar Canada — un sistem mobil pentru montarea și demontarea stației orbitale.

Plasarea elementelor pe orbită va începe în anul 1995. Pentru realizarea acestui program vor fi necesare 20 zboruri ale navetelor cosmice cu utilizare multiplă. În 1996, se preconizează ca în stație să existe un echipaj uman permanent. Construcția stației se va termina în anul 1998.

Fie și numai aceste cîteva date, prezentate succint în cuprinsul acestui articol, dau măsura complexității unor asemenea cercetări, la scară adăugindu-se costurile ridicate. De aici, necesitatea unei misiuni comune multinaționale pentru explorarea planetei Marte, misiune care ar putea deveni „un simbol pentru căutarea păcii în sistemul solar", idee susținută de cunoscutul astrofizician Carl Sagan.

Grupaj realizat de

general maior doctor inginer
Ștefan Ispas

*) Lansarea a avut loc la ora 6,00 (ora Moscovei). După 67 minute, la altitudinea de 160 km, a intrat în funcțiune instalația motoare proprie a navei Buran, care a plasat-o pe o orbită circumterestră la 250 km înălțime. După mai bine de trei ore de zbor și efectuarea a două rotații complete în jurul Terrei, nava cu utilizări multiple a aterizat pe o pistă special amenajată, la 12 km de cosmodromul Baikonur, de unde fusese lansată.

Următorul pas uriaș pentru omenire

● Luna, Marte, centura de asteroizi, Pământul — obiective ale următoarelor misiuni spațiale ● O sursă de creștere a fondurilor necesare: renunțarea la „războiul stelelor".

Trei sferturi de miliard de oameni au urmărit imaginile tulburi transmise la televiziune la 20 iulie 1969, cînd Neil Armstrong devenea primul om care a păşit pe un alt corp ceresc. Efortul reuşit de a ajunge pe Lună a revitalizat desigur ştiinţa şi tehnica, dar după misiunile *Apollo*, în ciuda succeselor obţinute — cum ar fi staţia orbitală *Skylab* şi seria misiunilor fără echipaj, culminînd cu sonda *Voyager 2* care, în august 1989 s-a apropiat la 4800 km de planeta Neptun — programul spaţial american părea să se clatine. De exemplu, naveta spaţială a fost supralicitată ca fiind singurul răspuns la nevoile de transport spaţial ale SUA. Dar — este de părere revista „Time" — ea e prea mare pentru a trimite astronauţi în spaţiu în mod eficient, prea mică pentru a lansa cele mai mari încărcături prevăzute şi prea puţin fiabilă pentru cele 60 de zboruri pe an promise iniţial. Rezultatul, chiar înainte de accidentul navei *Challenger*: un şir de misiuni planificate, dar a căror lansare nu a mai avut loc.

Acum — scrie revista citată — NASA e pe cale să facă o greşeală similară cu următorul ei proiect important, staţia orbitală *Freedom* care costă 32 de miliarde de dolari şi e planificată să fie pusă în întregime în funcţiune la sfîrşitul deceniului viitor. Ca şi naveta, ea e înfăţişată ca un proiect multilateral care va satisface nevoile oamenilor de ştiinţă, ale inginerilor şi exploratorilor spaţiului cosmic. Dar pentru aceasta e necesar un program bine definit şi de perspectivă.

Problema principală este că programul *Apollo* a fost întrerupt o lungă perioadă de timp. Dar se pare că actualul Consiliu Spaţial Naţional al SUA este în favoarea reîncărcării pe Lună, urmată de trimiterea unei nave cu echipaj pe Marte. În stadiu de proiect se află şi alte iniţiative spaţiale. Ar continua să fie trimise sonde fără echipaj spre alte planete, iar NASA ar fi capabilă să lanseze o sa *Mission to Planet Earth* (Misiunea spre Planeta Pămînt), o serie de sateliţi meniţi să studieze mediul înconjurător al Pămîntului şi să furnizeze oamenilor de ştiinţă informaţiile de care au nevoie pentru a preveni un dezastru ecologic.

Cea mai rezonabilă dată pentru o misiune spre Marte este anul 2020, ceea ce — apreciază „Time" — lasă destul timp pentru o abordare bine gîndită şi permite o eşalonare a cheltuielilor pe o perioadă acceptabilă. De asemenea, NASA are posibilitatea să îşi aleagă ţinta următoare, de exemplu explorarea centurii de asteroizi sau un zbor cu echipaj spre planetele îndepărtate. Sonde robot vor trebui, încît, să studieze Planeta Roşie în profunzime. Una din ele, *Mars Observer*, e prevăzută a fi lansată în 1992 şi ar trebui să fie urmată de altele.

Şi, totuşi, Luna...

Următorul pas logic este o bază lunară, care ar putea fi construită pînă în anul 2000, ca teren de încercare pentru tehnologiile necesare unui sejur pe Marte. Astronauţii ar trebui, în special, să experimenteze nişte locuinţe în care aerul şi apa să fie reciclate. Locuitorii unei baze lunare ar începe, de asemenea, să înveţe cum să extragă materii prime de pe Lună, inclusiv gaze şi minerale care ar permite bazei să devină aproape complet independentă, deci permanentă.

Space Studies Institute (SSI) din Princeton, New Jersey, intenţionează să trimită o sondă la începutul lui 1992 pentru a studia posibilitatea creării unei astfel de baze pe Lună. Ea se va plasa pe o orbită polară,

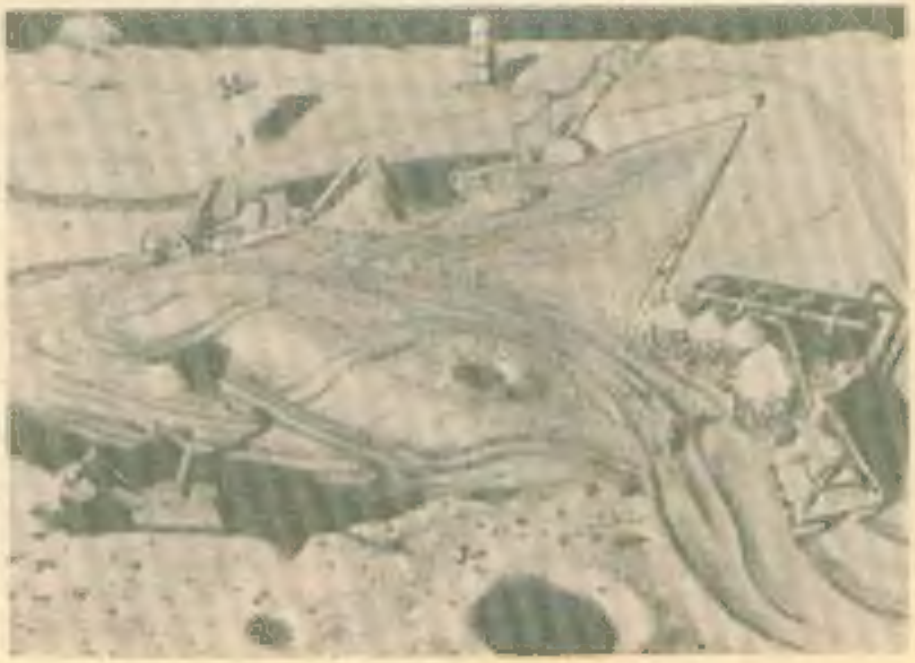

Bază lunară: după ce va fi servit drept teren experimental privind posibilitatea unei existenţe de sine stătătoare a omului, staţia lunară ar putea deveni un centru de explorări minore şi de studii ştiinţifice

Stație orbitală. S.U.A. au nevoie de platforme orbitale, dar cea din imagine - Freedom - este considerată prea grandioasă și fără un scop bine definit

Avanpost marțian: astronauții debarcați pe Planeta Roșie vor trebui, probabil, să găsească apă și aer în solul și rocile ei, precum și să captaze energie solară

astfel că va trece pe deasupra întregii suprafețe a Lunii, încercînd să îi descopere compoziția. NASA a adunat unele date geochimice în timpul misiunilor *Apollo* din anii '60 și '70, dar numai de pe o fîșie de 24° la nord și la sud de ecuatorul lunar.

Oamenii de știință de la SSI sînt interesați în special de regiunile polare, unde se află cratere care nu văd lumina Soarelui. Ele ar putea conține gheață, care s-a evaporat de pe restul suprafeței lunare. Dacă s-ar afla gheață pe Lună, ar fi mult mai ușor să se construiască o bază acolo, pentru că, pe lîngă faptul că furnizează apă, gheața conține și hidrogen, care este folosit drept combustibil pentru rachete.

Misiunile *Apollo* au arătat că se poate extrage oxigen din solul lunar. Dacă există și o sursă de hidrogen pe Lună, atunci viitorii coloniști lunari nu vor avea nevoie să aducă cu ei hidrogen și oxigen lichid de pe Pămînt pentru alimentarea rachetelor. Luna, mai mult decît Pămîntul, ar putea constitui o bază de explorare a sistemului solar. De asemenea, deoarece forța de gravitație a Lunii este de șase ori mai mică decît a Pămîntului, oamenii de știință ar avea nevoie de mult mai puțin combustibil pentru a lansa de acolo rachete în spațiu, deci costul explorării Cosmosului ar fi mai mic. Inițial, în cadrul acestui program de 10 ani, ar fi trimiși pe Lună patru oameni care să asambleze baza și să facă experimente științifice. După patru ani, baza ar putea găzdui un echipaj de opt-zece oameni care să extragă oxigen din sol pentru combustibil. Dar înainte ca o astfel de bază lunară să poată fi construită, NASA va trebui să aibă o stație spațială: componentele masive necesare unui habitat lunar sînt prea grele pentru a fi ridicate de pe Pămînt și vor trebui asamblate în spațiu. Stația va fi ideală, de asemenea, la asamblarea unui vehicul marțian de mari dimensiuni și la studierea efectelor zborurilor cosmice de lungă durată. Dar o singură stație nu pare să fie cea mai bună alegere. Mai mulți experți au sugerat ca ea să fie descompusă în mai multe unități mai mici. O astfel de stație, denumită *Industrial Space Facility*, a și fost proiectată de o firmă din Houston. Ea costă 900 milioane dolari, ar putea fi lansată în 1994 și ar putea prelua de la stația *Freedom* majoritatea experimentelor privind producția spațială. O altă mini-stație ar putea să se ocupe de studii biomedicale, iar alcele ar putea fi folosite ca puncte de asamblare și lansare a misiunilor spre Marte și a celor ce vor urma. Ca și baza lunară, aceste stații vor funcționa pe o perioadă nelimitată. Fiind mai mici și mai puțin complicate decît *Freedom*, mini-stațiile ar putea fi lansate și construite cu cheltuieli totale mai reduse.

Sînt, deja, în lucru două noi rachete propulsoare care să facă posibilă construcția unei stații spațiale. Una din ele este o rachetă fără echipaj pentru încărcături masive. Cealaltă este denumită *National Aerospace Plane* sau *Orient Express*. Mai mică decît naveta, ea ar decola ca un avion de pe pistă, s-ar înălța în spațiu pentru a-și transporta încărcătura umană și apoi s-ar întoarce pe Pămînt. NASA intenționează să transforme actuala navetă spațială într-un model destinat exclusiv transportului, pentru încărcături mai mari decît varianta cu echipaj.

Costul unui astfel de proiect în mai multe etape ar fi mare — cel puțin cinci miliarde de dolari pe an și chiar mai mult. Dar, spre deosebire de cele 35 de miliarde cheltuite pentru programul navetei — opinează „Time" —, aceste cheltuieli ar avea, între altele, ca rezultat înființarea unei baze și stații care să poată fi folosite pentru proiecte spațiale viitoare.

Bugetul NASA va trebui să crească pentru a finanța un asemenea program ambițios, poate chiar să fie dublat față de actuala cifră de 11 miliarde pe an. Acest lucru va fi greu de realizat într-o perioadă a deficitelor bugetare. Iată o posibilitate — afirmă „Time" — : să se transfere, în această direcție, banii alocați pentru „războiul stelelor" (Star Wars) și alte programe de apărare atît de criticate și controversate.

Magda Morait